

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for Humaniora, Idretts- og utdanningsvitenskap (HIU)

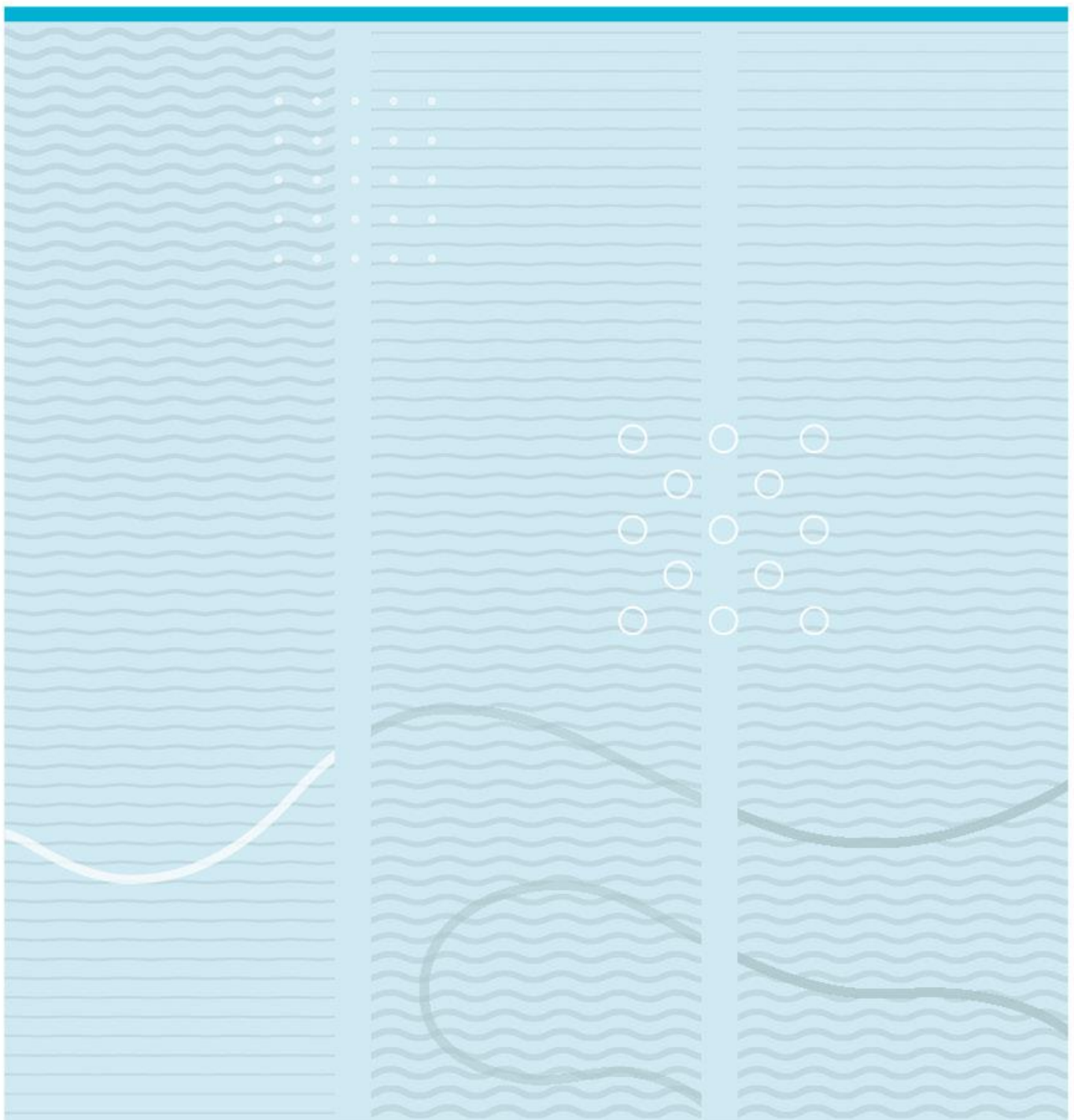
Mastergradsavhandling

Studieprogram: 1304
Vår 2020

Andreas Hørgård Salvesen

Den siste skanse – helt og syndebukk

Norske fotballkeeperes erfaringer rundt det å være nummer 1

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for allmennvitenskapelige fag
Institutt for idretts- og friluftslivfag
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2020 Andreas Hørgård Salvesen

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Forord

Å skrive masteroppgave kan tidvis sammenlignes med å være fotballkeeper. Du kan føle deg litt alene, selv om du har lagkamerater som bidrar til å hindre mål imot for å levere et så godt resultat som overhode mulig, men det er først og fremst din oppgave. Noen ganger opplever du at du har svært god tid og det kan straffe seg da spissen eller innleveringsdatoen kommer raskere enn du hadde trodd.

Jeg vil takke mine åtte informanter for at de har bidratt til en svært lærerik prosess. Jeg setter umåtelig pris på at dere hadde tid og at dere viste genuin interesse for prosjektet. Jeg skulle gjerne nevnt dere ved navn, men det lar seg ikke gjøre denne gangen. Dere vet heldigvis hvem dere er og jeg håper at dere får noe konstruktivt ut av oppgaven.

Jeg vil også takke min veileder Frode Telseth for sin fysiske og akademiske tilstedeværelse gjennom dette prosjektet. Det har vært mange gode samtaler på kontoret, i kantina, over telefon og gjennom Covid-19 vennlige videokonferansetjenester. Det har vært gjort utallige søk etter relevant informasjon for oppgaven, og jeg tror vi har klart å finne frem til det som er å finne. Jeg har lært mye som student ved Universitet i Sørøst-Norge avdeling Bø, ikke bare av dyktige forelesere, men også av medstudenter og det lokale mangfoldet. Tusen takk for all hjelp og støtte!

Jeg vil takke familien min som hele tiden har sett løsninger i stedet for problemer og presset meg på en konstruktiv måte. En spesiell takk til tante Nancy som har bidratt med språkvask, korrekturlesning og oppgaveskrivingskompetanse.

Til slutt vil jeg takke min samboer som har hjulpet meg med god struktur og gode rutiner både på og utenfor skolen. Det kan tenkes at det har vært en avgjørende faktor.

Sammendrag

Problemstilling: I denne studien har jeg tatt for meg norske herrefotballkeeperes erfaringer med det å være fotballkeeper og hvilken konsekvens dette har for synet på keeperrollen. På bakgrunn av åtte informanter har jeg forsøkt å få svar på denne problemstillingen. Hvilket syn har de på keeperrollen og hvorfor det er slik.

Formål: Hensikten med denne studien er å få frem fotballkeeperens erfaringer av det å være fotballkeeper, men også hvorfor synet på keeperrollen er som det er. Jeg har forsøkt å få en forståelse av hvorfor enkelte unge og voksne gutter ønsker å stå i mål da min egen erfaring tilsier at du vil få mye negativitet og ”drit” slengt din vei, samtidig som du ikke egentlig får lov å være helt med på leken da du stort sett ser på at utespillerne løper etter ballen. Min egen erfaring tilsier at keeperrollen ikke får den respekten den fortjener og at det er en del stigmaer i synet på keeperen og hva som kjennetegner keepere, er dette tilfelle?

Metode: Jeg har gjennomført åtte kvalitative intervjuer. Tre av intervjuene er med breddekeepere (keepere som ikke lever av idretten) og fire av intervjuene er med profesjonelle keepere. Den siste informanten er en keepertrener som har erfaring med å trene alt fra de aller yngste til keepere på øverste nivå i norsk fotball. Utgangspunktet for min metodiske tilnærming har uansett vært min årelange erfaring som keeper, derfor kan studiet også sies å være etnografisk.

Resultater: Resultatene fra studien viser at samtlige informanter erfarer at folk ser på fotballkeeperen som en egen ”rase” og de fleste informantene ser på mange måter på seg selv som individuelle idrettsutøvere som har en større utfordring enn utespillerne i forhold til å føle seg som en del av spillergruppa.

De profesjonelle keeperne viser til at motivasjonen for å stå i mål handler om muligheten til å bli helten og all oppmerksomheten som følger med rollen. Breddekeepere er av samme oppfatning, men disse motiveres kanskje i enda større grad av hvordan keeperposisjonen gir muligheten til å bidra spesielt mye til laget.

Informantene ytrer misnøye med mangelen på respekt knyttet til posisjonen og over ”fotballfolk” som uttaler seg om rollen, uten å besitte nok kunnskap om den. Dette påvirker ikke informantene nevneverdig, da det bare er sånn det er.

I forhold til konkurransen i keeperteamet unner breddekeeperne hverandre suksess og godtar i større grad benkeslitertilværelsen, mens enkelte av de profesjonelle keeperne først og fremst fokuserer på seg selv og håper konkurrenten gjør en dårlig prestasjon, da de selv ønsker å spille.

Samtlige informanter hevder at keepere ikke er keepere på bakgrunn av dårlige fotballferdigheter og er også av den mening at dette er en myte.

Konklusjon: Studien viser at informantene i sterk grad kjenner på de samme erfaringene i rollen og opplever de samme utfordringene knyttet til hvilke forventninger og oppfatninger ”utenforstående” har til dem. Hovedgrunnene til at keeperrollen sliter med mangel på respekt, forskjellige stigmaer og myter forbundet med rollen, kan skyldes mangel på kunnskap fra fagkyndige personer rundt fotballen og da spesielt hovedtrenerne. Dette kommer som en konsekvens av at keeperfaget ikke inngår tilstrekkelig i utdanningen til hovedtrenerne. Forventingen rundt keeperens prestasjoner samsvarer ikke med hva som er realistisk å forvente av keeperen, da fotballfeltets struktur stiller for høye krav.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	4
1.0 Innledende betraktninger.....	8
1.1 Problemstilling.....	10
1.2 Avgrensinger.....	10
2.0 Keeperen.....	11
2.1 Keeperrollen.....	11
2.2 Hvem er keeperen?.....	12
2.3 Historisk perspektiv.....	13
3.0 Teoretisk bakgrunn.....	15
3.1 Habitus.....	15
3.2 Det sosiale rommet og feltet.....	16
3.3 Kapital.....	17
3.4 Doxa.....	18
3.5 En sosiologi av kjøtt og blod.....	18
4.0 Metode.....	20
4.1 Kvalitativ metode.....	20
4.2 Etnografisk tilnærming.....	21
4.3 Kvalitativt intervju.....	22
4.3.1 Intervjuguide.....	23
4.4 Studiens utvalg.....	23
4.4.1 Informantene.....	25
4.5 Gjennomføring av intervjuer.....	25
4.6 Transkribering.....	26
4.7 Analyse av datamateriale.....	27
4.8 Reliabilitet og validitet.....	27
4.9 Etikk.....	28
5.0 Resultater og diskusjon.....	29
5.1 Egen "rase".....	29
5.2 Individuell idrettsutøver i et lagspill.....	32
5.3 Å være en del av gjengen.....	33
5.4 Hvorfor være keeper?.....	35

5.5 Keepertabber og mangel på respekt	38
5.6 Det kan bare være én nummer 1	41
5.7 En keeper er ikke lenger keeper fordi han ikke kan spille fotball.....	45
6.0 Konklusjon.....	49
6.1 Videre forskning	50
7.0 Kilder	51

1.0 Innledende betraktninger

Kjærligheten til idrett, bevegelse, lek og konkurranse har alltid vært stor hos undertegnede. Det vil den nok alltid være. Alt fra nyttårsrennet i Garmisch Partenkirchen til synkronstup fanger min oppmerksomhet og interesse. Men som for mange andre der ute er det spesielt en idrett som virkelig biter seg fast som både tilskuer og utøver. På globalt folkemunne kalles denne idretten for "the beautiful game" og som Pave Johannes Paul II så fint skal ha sagt det: "Av alle uviktige ting i verden, er fotball den viktigste". Det sitatet kan jeg stille meg rakrygget bak.

Av de elleve aktørene på banen i et fotballag er det spesielt én som skiller seg ut. Denne spilleren er særegen og unik. Den største grunnen til det, er at denne spilleren forholder seg til andre spilleregler enn de andre, da han eller hun kan bruke hendene. Jeg snakker selvfølgelig om keeperen. Ønsket om å nærmere forstå keeperrollen er årsaken til at jeg har valgt fotballens sisteskanse som forskningsfelt. Siden fotballens opprinnelse på 1860-tallet har keeperen vært skyteskive på flere måter enn fotballer som kommer i over 100 km/t (Wilson, 2012).

Helt siden jeg selv spilte ungdomsfotball, har keeperrollen fasinert meg på godt og vondt. Rollen er såpass unik og særegen, men samtidig potensielt avgjørende for resultatet i enhver fotballkamp. Gjennom et halvferdig fotballiv har jeg dannet meg inntrykk og hypoteser om hvordan rollen fungerer på trening, i kamp og utenfor banen. Formålet med denne avhandlingen er å skape en dypere forståelse av fotballkeeperen, gjennom keeperne selv, og der i gjennom hvilken rolle og posisjon keeperen har, ved å være keeper i fotball-Norge. Så studien handler slik sett også om hvorfor noen velger å bli fotballkeeper og hvordan det erfares å være nummer 1.

Det er et ordtak som sier at det er menneskelig å feile, men i idrettens verden glemmes sjeldent de avgjørende feilene, og i den sammenheng har keeperen dårlige forutsetninger. Som den walisiske fotballspilleren Gary Speed en gang skal ha sagt:

Everybody makes mistakes, but when a goalkeeper make them, it's costly. That's the nature of being a goalkeeper (Turner, 2015).

Likevel velger mange unge gutter og jenter å utsette seg for denne rollen. Hva er det som gjør det verdt det? Er det et valg de tar selv? Og er det sånn at keeperne blir sett på som annerledes i toppklubbene i Norge eller er dette i breddeklubbene? Jeg har selv vært aktiv keeper i over 20 år og jeg har ofte undret meg over hvordan det ble slik. Er det fordi jeg var god i mål da jeg var liten? Eller er det snarere tvert imot slik at jeg var en så dårlig utespiller at jeg ble plassert i mål? Eller kanskje det var fordi at jeg syntes det var veldig gøy? Personlig tror jeg det var fordi jeg likte at det smeller litt og at du får masse gratis oppmerksomhet på godt og vondt. Men for å finne ut av dette har jeg spurt åtte andre keepere på forskjellige nivåer om hvorfor og hvordan de ble keepere, og hvordan de opplever denne rollen.

Et annet ord jeg til stadighet hører er ”keepertabbe”. Det er sjelden du kan bla deg gjennom diverse nettaviser uten å se en overskrift som: ”Enorm keepertabbe”, ”Keepertabbe da Molde vant” eller ”Uavgjort for Norge etter Jarstein-brøler”. Mitt inntrykk er at keeperen stort sett kommer i fokus med negativt fortegn. Det er selvfølgelig unntak, men ofte er det negative aksjoner som blir lagt merke til av media og Ola Nordmann. Jeg opplever at det er mange, både med og uten faglig kompetanse på fotball som har sterke meninger rundt keeperspill. Disse menneskene har som oftest ikke noe særlig erfaring fra det å stå i mål selv og det skal bli interessant å se hva informantene i studien syntes om akkurat dette. Gianluigi Buffon er sikker i sin sak da han skal ha uttalt dette:

The role of a goalkeeper is difficult to judge, above all if you haven't been a goalkeeper. It's like me giving an opinion on someone's job without having had any experience in their sector. You start to realize how many stupid things are said and written about goalkeepers.

Et annet tema som fasinerer meg rundt keeperrollen, er at keeperen blir sett på som en egen ”rase” i fotballmiljøet. Er det fordi keeperen bruker annerledes utstyr og annen drakt? Er det rollen i seg selv som gjør at andre i fotballmiljøet ytrer at du er annerledes? Uttrykkene er mange, som: Gal, sær, spesiell og rar. En umiddelbar tanke er at rollen stiller krav til en spesiell type ”keeperoppførsel”, altså at keepere oppfører seg likt fordi det er sånn du skal oppføre deg når du er keeper. Er det noe i dette? Den polske keeperen Wojciech Szczesny uttalte en gang til den britiske avisen The Guardian: ” Du må ikke være gal for å være keeper, men det hjelper” (Hytner, 2011). Er det bare jeg som stiller spørsmål rundt alle disse raritetene og særegenhetene rundt keeperrollen eller er det tilfelle?

1.1 Problemstilling

Hvilke erfaringer har norske fotballkeepere med å være nummer 1 og hvilke konsekvenser har dette for synet på keeperrollen?

Jeg ønsker å forstå hvordan fotballkeeperen opplever det å være fotballkeeper. Ved hjelp av åtte informanter og enkelte teoretiske perspektiver ønsker jeg å se om mine erfaringer deles av andre, og å forstå hva keeperrollen var, hva den er og hvorfor keeperrollen er blitt det den er i dag.

1.2 Avgrensinger

Denne oppgaven tar ikke for seg fotballspillet eller keeperspillet i seg selv, men den tar heller utgangspunkt i bestemte temaer rundt keeperrollen. Disse bestemte temaene baserer seg på utfordringer jeg har erfart rundt det å være keeper og hvorfor rollen er blitt som den er blitt. På grunn av prosjektets rammer er det begrenset hvor mye det er mulig å få undersøkt.

2.0 Keeperen

I denne delen av oppgaven vil jeg gå gjennom enkelte teorier og begreper jeg benytter meg av, samt gjennomgå litteratur som er relevant i forhold til problemstillingen min. Kapitlet inneholder også en presentasjon av keeperens regler og forutsetninger og historiske hendelser og uttalelser, som har formet keeperrollen slik vi kjenner den i dag.

Et fotballag har elleve spillere, ti av disse er utespillere og en er keeper. Keeperen har egne regler og arbeidsoppgaver å forholde seg til, samtidig som at han eller hun er en like stor del av laget. Keeperen kan ses på som en spesialist da arbeidsoppgavene er svært annerledes fra utespillerne, likevel er lagspill essensielt også for denne posisjonen og hovedmålet er å score flere mål på motstanderen enn eget lag slipper inn (Norges fotballforbund, 2003, s.14).

2.1 Keeperrollen

Keeperens primære oppgave er å hindre at motstanderen scorer mål (Norges fotballforbund, 2003, s.14). Keeperen har også en annen farge på drakten enn medspillerne sine og dette er for at det skal være godt synlig for lagkamerater, motspillere, dommere og publikum hvem som er keeper. Gjennom tiden har keeperrollen utviklet seg til å komme mye nærmere utespillerens ferdighetskrav, samtidig som keeperen har egne ferdighetskrav som utespillerne ikke har. Keeperen skal i dag være offensiv i større grad enn det rollen innebar før. Det er forventet at keeperen kan behandle ballen med beina og bevege seg utenfor 16- meteren for å hindre gjennomspill og målsjanser før de oppstår (Norges fotballforbund, 2003. s15).

Det er etterhvert en del litteratur og studier i tilknytting til fotball og ferdighetsutvikling i fotballspillet, men når det gjelder keeperrollen, er det ikke like mye å hente. Enda mindre litteratur er det om hvordan keeperen selv opplever det å være keeper.

Hellemsvik (1999) skriver følgende om dette:

Etter min oppfatning er det ikke så lett å finne god målvaktslitteratur. Den litteraturen som finnes, tar i all hovedsak for seg teknisk – taktiske aspekter ved spillet, har ofte et normativt preg, og har ofte en temmelig svak

argumentasjon for anbefalingene. At denne litteraturen både kvantitativt og kvalitativt er relativt spinkel og lite tilfredsstillende, både for målvakten, medspillerne og coachen. En vanlig konsekvens av disse manglene er at både målvakter og trenere bruker urimelig mye tid på prøving og feiling før målvakten oppnår eliteseriespill (Hellemsvik, 1999, s. 240).

2.2 Hvem er keeperen?

En keeper møter flere krav i spillesituasjoner, både fysisk, teknisk, psykisk og relasjonelt (NFF, 2003). Denne særegne posisjonen innehar press, mestring, ansvar og håndtering av tabber og feil. Welham (2007) hevder at en keeper ikke har mange sjanser til å vise sin dyktighet i løpet av en fotballkamp, men når sjansen først kommer må han være klar. Mange anser keeperens posisjon som den viktigste i fotballen, det er derfor underlig at rollen er blitt neglisjert i forskning og ikke forstått fullstendig (Welham, 2007). Den tidligere toppkeeperen David Seaman forteller i sin biografi at: ”En keeper kan gjøre ti utrolige redninger, men slipper du en ball mellom beina, er det den hendelsen som vil bli husket” (Seaman, 2001, s.297, min oversettelse). Keeperen står ofte alene i feiringen av sin suksess, men er enda mer alene i håndtering av sine nedturer (Welham, 2007). Forskning på fotballkeepere og mediehåndtering viser at keepere er offer for streng og hard evaluering av sine prestasjoner, da de får mindre positiv omtale i media enn andre nøkkelspillere. Hvis keeperen gjør sakene sine bra og tilfredsstillende krav tilskuer og media setter blir han ikke nevneverdig lagt merke til. En større omtale av keeperen er ofte i hovedsak negativ, og da gjerne med mediebilder av en slagen keeper og jublende motspillere, i tillegg til en fet overskrift (Kristiansen, Roberts og Sisjord, 2011). For å prøve å få en forståelse av hvorfor keeperrollen er som den er, må vi se tilbake til fotballens opprinnelse på De britiske øyer.

2.3 Historisk perspektiv

Per 2020 er det et selvskrevent faktum, at et fotballag består av ti utespillere og en keeper, men slik har det ikke alltid vært.

Da “Football Association” ble dannet i 1863, var det ikke en spesifikk spiller som hadde ansvar for å forsvare eget mål (Wilson, 2012). På denne tiden var fokuset annerledes og det handlet først å fremst om å score flere mål enn motstanderen, å begrense baklengsmål ble nedprioritert. I følge Wilson (2012) kunne spillerne bruke hendene til å legge ballen ned foran seg hvis den spratt, litt som i dagens ishockey. Disse reglene ble fort regulert til at det kun var forsvarsspillerne som kunne ta ballen med hendene og det er gjennom forsvaret keeperen har utviklet seg.

Wilson (2012) hevder at det etter hvert ble en større forståelse for at forsvar av eget mål, var hensiktsmessig for å vinne kampen og at dype forsvarsspillere begynte å ta form. Denne posisjonen var likevel ikke særlig respektert skal man tro Wilson (2012).

Wilson (2012) refererer til boken “Football at Westminster school” av H. C. Benham, hvor det fortelles at det var de minste og “dårligste” fotballspillerne som ofte ble “ofret” for å forsvare målet. Hadde de gjort en dårlig figur som utespiller, ble de plassert i mål. Klarte de derimot å gjøre en kvalifisert redning eller en god aksjon som hindret motstanderen i å score, fikk den aktuelle keeperen lov til å slippe ut på banen i all fremtid. Hvis keeperen ikke klarte å prestere godt i mål, ble han værende. Wilson (2012) hevder at dette har dannet grunnlaget for at keeperrollen sliter med å få respekt og at keeperrollens opprinnelse er basert på at posisjonen er noe enhver spiller vil unngå. Det var forskjellige regler fra skole til skole i Storbritannia på den tiden, og mange av skolene opererte med flere enn én keeper på en gang.

I 1871 nevnes keeperen for alvor i historiebøkene, da regelverket konkret sier at kun én spiller kan falle dypt i banen for å forsvare målet ved hjelp av hendene. Denne spilleren kunne i teorien ta ballen med hendene over hele banen så lenge han var “bakerste mann”. Nå var keeperen født, en del av laget, men likevel annerledes. Det var ikke uvanlig at utespillerne spilte litt i mål fra tid til annen, for så å bli keeperspesialister senere i karrieren da dette ikke stilte de samme kravene til utholdenhet. I 1887 bestemte “The Committee” (The FA memorandum for the guidance of umpires and referees) at keeperen bare kunne benytte seg av hendene på egen banehalvdel, og i 1912 ble området igjen begrenset til å omfatte et avgrenset

område rundt eget mål kalt “boksen” (Wilson, 2012). Keeperen fikk egen drakt først i 1909 (Wilson, 2012).

Ikke før i 1992 kom det en radikal endring som forandret keeperspillet for alltid og dette var tilbakespillsregelen (Cox, 2017). I korte trekk handler regelen om at keeperen ikke kan plukke opp en ball keeperen allerede har hatt kontroll på med hendene etter at han har sluppet den ned. Han kan heller ikke ta ballen med hendene dersom han får en pasning fra en medspiller med en kroppsdel under kneet. Innkast fra medspiller inngår også i denne regelen (FIFA, 2019). Tilbakespillsregelen gjorde keeperrollen mer krevende, da ferdighetene med ballen i føttene måtte forbedres kraftig. Dette har selvfølgelig fått konsekvenser for treningsarbeidet, som på sikt også ga innvirkning på keeperens rolle i lagets angrepsspill.

Tall fra årets Premier League sesong (2019/2020) viser at den engelske sisteskansen til Everton, Jordan Pickford, omtrent har like mange ballberøringer (1548 berøringer) som sin brasilianske lagkamerat Richarlison, (1549 berøringer) som er utespiller. Dette er også de to spillerne som har spilt flest minutter for Everton i årets sesong. Jordan Pickford var heller ikke den keeperen i Premier League med flest ballberøringer denne sesongen (Premierleague.com, 2020).

Med andre ord har keeperrollen endret seg radikalt fra fotballens oppstart på 1860-tallet, da keeperen i dag ikke bare er en spiller som må trå til når laget trenger en som berger dem når de er i krise, men også er et spillpunkt for laget, når de har ballen.

3.0 Teoretisk bakgrunn

Pierre Bourdieu (1930-2002) var en fransk antropolog og sosiolog. Han var opptatt av samfunnsmessig makt og hvordan det kunne opptre i det skjulte. Bourdieu er inspirert av den franske Durkheim-tradisjonen og har også hentet inspirasjon fra konfliktradisjonen til Marx og Weber (Lesjø, 2008), samt den franske fenomenologien og da især Maurice Merleau-Pontys kroppsfenomenologi (Østberg, 1995). I denne studien vil jeg benytte Pierre Bourdieus teorier som verktøy for å forklare og analysere noen av de forskjellige mekanismene rundt keeperrollen. Dette kommer jeg tilbake til i resultat og diskusjonsdelen, men først en presentasjon av noen av Bourdieus begreper; Habitus, Det sosiale rommet og feltet, Kapital og Doxa.

3.1 Habitus

Habitus er Bourdieus handlingsbegrep. Med dette mener han at erfaringene våre blir lagret i kroppen vår og at vi oppfatter, handler og vurderer ut fra den erfaringen. Habitus er en samling av internaliserte disposisjoner som er satt sammen av det sosiale rommets klasseinndeling. Det gir en bestemt praksis i forhold til aktørens posisjon og historikk. Derfor blir habitus et bindeledd mellom feltets struktur og det sosiale rom, og hvordan aktørene tenker og handler (Bourdieu, 1995). Med det mener han at vi ofte handler uten å tenke i forskjellige situasjoner fordi kroppen gjenkjenner situasjonene, hvordan den skal oppfatte, vurdere og handle. Hvert enkelt individs væremåte er et resultat av den kollektive og individuelle historien vår, som igjen er smeltet sammen av den individuelle personlighet (Bourdieu, 1999). Habitus er kjernen til vår personlighet og identitet. Den kan være vanskelig å endre på, men ikke umulig. Den kan blant annet endres på gjennom utdanning, ifølge Aakvaag (2008).

Bourdieu mener også at habitus er ”strukturerende” i den sammenheng at det gjør det mulig for oss å delta i det sosiale liv. Habitus er konstruert på en slik måte at vi kan utnytte vår kroppslige intelligens til å fungere optimalt i sosiale situasjoner. Dette kan også kalles praktisk kunnskap (Bourdieu, 1999).

Habitus er ikke bare strukturerende, men ”strukturet” som nevnt ovenfor. Vi blir påvirket av det stedet vi vokser opp og miljøet rundt. Mennesker som vokser opp i forskjellige miljøer

med ulike regler og forventinger, utvikler ulike habitus. Habitusen vår sier noe om hvilken posisjon vi har i det sosiale rom og forskjellige sosiale felt. Bourdieu mener derfor at habitus er klassespesifikt. Derfor fungerer vi godt i noen miljø, mens vi ikke fungerer like godt i andre (Aakvaag, 2008).

3.2 Det sosiale rommet og feltet

Bourdieu anser samfunnet som et flerdimensjonalt rom, eller det sosiale rom som han kaller det. Han ser for seg forskjellige mekanismer som skaper sosiale motsetninger og avstander (Prieur, Sestoft, Esmark & Rosenlund, 2006). I et sosialt rom er de ulike aktørene delt inn i en hierarkisk struktur basert på mengde kapital de har tilegnet seg. De har altså posisjon i et sosialt rom ut ifra hvilken type (forstått som en ressurs for det aktuelle ”rommet”) og mengden av kapital. En aktør i det sosiale rom vil plassere seg sammen med de med felles interesse i det samme sosiale rom og da ha en felles forståelse av hva som er betydningsfullt i det aktuelle rommet.

Ifølge Bourdieu (1995) er det ulike ”felt” i det sosiale rom. Feltet kan ses på som et nettverk eller som det indre forhold av det objektive sambandet mellom posisjoner. Posisjonene er objektive i den grad at de påvirker og legger føringer for posisjonene som i bestemte situasjoner kontrollerer den fortjeneste som står på spill i objektive relasjoner til andre posisjoner. Meningen og innholdet i en posisjon er bestemt av relasjonen til de andre sosiale posisjonene på feltet. Det kan for eksempel være religiøse felt, politiske felt eller kulturelle felt.

I denne oppgaven vil feltet være idretten fotball, eller nærmere bestemt herrefotball, og fotballbanen. Innenfor det bestemte feltet er det en grunnleggende enighet om reglene som gjelder på feltet og hva som teller som kapital. Bourdieu kaller dette for ”nomos” (Bourdieu, 1999). Feltet kan på mange måter sammenlignes med et spill der aktørene satser ulikt. Innstasen, investeringene og betydningene deres kaller Bourdieu for ”illusio” og hvert felt får sin egen ”illusio”.

3.3 Kapital

Ens posisjon i det sosiale feltet avhenger altså av hvor mye kapital en har i det bestemte feltet. Feltspesifikk kapital kan for eksempel være penger innenfor et finansielt eller økonomisk felt, eller titler og medaljer i et idrettslig felt. En form for kapital kan være verdt mye i et felt, men samtidig være verdiløst innenfor et annet felt. Du kan for eksempel ikke kjøpe deg en plass på landslaget med økonomisk kapital, da det er bestemte regler innenfor det feltet som blant annet sier at du må være norsk og du må ha nok ”sportslig prestasjonskapital” for å få den posisjonen.

Kapital defineres som akkumulert arbeid, i kroppslig eller materiell form (Bourdieu, 1986). Bourdieu (2000) deler kapitalbegrepet inn i sosial kapital, økonomisk kapital og kulturell kapital. Han opererer også med begrepet symbolsk kapital, men det kan være hvilken som helst egenskap (økonomisk, fysisk eller kulturell). Den fungerer slik at aktører kan anerkjenne og gjenkjenne den på en måte som gjør at den får verdi (Bourdieu, 2000).

Økonomisk kapital er materiell rikdom, altså penger, eiendom aksjer osv. Penger kan gi oss muligheter som god utdanning eller privatundervisning, en kan velge fra øverste hylle. Du kan kjøpe innpass hos kretser med høy sosial betydning og på den måten kan du omdanne økonomisk kapital til kulturell eller sosial kapital, som kan ha en større verdi for deg enn penger. Sett fra et slikt perspektiv er den økonomiske kapitalen betydningsfull og viktig for alle.

Kulturell kapital, som Bourdieu senere har sagt at han burde kalt informasjonskapital (Bourdieu, 1995), eksisterer i tre former. Disse tre er kroppsliggjort form (habitus og livsstil), den objektive tilstand (bøker, paradigmer, metoder osv), og til sist den institusjonaliserte form som diplomer, titler og legitimasjon (Bourdieu, 1995). Kulturell kapital kan helt klart bedre og påvirke posisjonen vår i det sosiale rom. Hvis en for eksempel ser på en fotballspillerbakgrunn til en fotballtrener kan det fungere som verdifull kulturell kapital.

Sosial kapital kan ses på som en samlet sum av resurser aktøren kan mobilisere gjennom varige bekjentskap og relasjoner, og summen av kapital og makt som en kan få ut av disse relasjonene (Bourdieu, 1995). Hvor stor den sosiale kapitalen er, avhenger av størrelsen på

nettverket og hvilken tilgang de forskjellige aktørene i nettverket har på ressurser. Derfor kan sosial kapital aldri være helt løsrevet fra kulturell og økonomisk kapital (Bourdieu, 1986).

Symbolsk kapital er en kombinasjon av kapitalformene og synliggjøres i sosiale sammenhenger hvor den anerkjennes og får tilskrevet verdi. For å oppnå symbolsk kapital er en avhengig av etterspørsel og aktører som forstår den gjeldene kapitalen og dens symbolske verdi (Prieur et al., 2006).

3.4 Doxa

Enkelte ting blir av og til tatt for gitt da det blir sett på som norm eller uskrevne regler fordi ”sånn er det bare”. Dette kaller Bourdieu for doxa og det baserer seg på antagelser og tro. Det er vaner og lærdom en har vokst opp med og det ligger plantet i ryggmargen så en stiller ikke spørsmål, da det ikke reflekteres over (Bourdieu, 1977). Det er to kriterier som må legges til grunn for at noe skal kalles doxa. Det skal ikke diskuteres i det offentlige rom, og det skal oppfattes som naturlig. Hvis det blir stilt spørsmål rundt en bestemt doxa, vil det oppstå en heterodoxa ifølge Bourdieu (1977). Det vil si at en sak som har vært udiskutabel og selvsagt, møter kritikk og mister sin selvfølgelighet. Den dominerende parten ønsker å beholde doxa og kjemper imot heterodoxa. Dette kalles ortodoxa (Bourdieu, 1977).

3.5 En sosiologi av kjøtt og blod

Bourdieus kanskje nærmeste etterfølger er den fransk-kanadiske sosiologen Loic Wacquant og han har arbeidet hyppig med å forsvare og spre Bourdieus teorier. Ifølge Wacquant anser dagens akademikere det sansende legemet for å være et hinder til kunnskap isteden for å være en fruktbar kilde til samfunnsvitenskapelig innsikt. Han hevder at hvis vi virkelig skal forstå fenomenet vi studerer, må vi komme oss ut i verden og kjenne det på egen kropp (Shammas, 2015).

Wacquant har vært en tung forsvare av etnografisk metode, mye på bakgrunn av sin egen erfaring som amatørbokser i ghettoen i Chicago på 90-tallet. Meningen med etnografi er å dykke ned i samfunnets mikronivå uten å bli eksotifiserende og heller ikke gå seg vill i bagateller. Målet er alltid å kunne fortelle om noe om samfunnsmessige bevegelser og å flytte

seg mellom samfunnets grunnplan og større, bredere strukturer. I *Body & Soul: The notebooks of an Apprentice Boxer* (2003) får vi eksempelvis innblikk i unge, svarte bokseres kamp mot hverandre, men først og fremst deres kamp mot meningsløshet og avmakt som konsekvens av en treleddet marginalisering som differensierer på bakgrunn av etnisitet, klasse og tilhørighet (Shammas, 2015).

I Wacquants metodologiske univers har etnografisk metode en privilegert posisjon, da etnografien tillater forskeren å anvende sin egen person som epistemologisk instrument, likevel er metoden på defensiven i nåtidens vitenskapelige virkelighet. I dagens akademiske sannhet finnes det knapt noe verre enn å bli stemplet sansende, følende eller subjektiv, skal vi tro Wacquant. Wacquants motargument handler om at forskere og tenkere må komme seg ut i verden for å kjenne den på egen kropp, da verden ikke er mulig å forstå uten selv å ha levd i den. (Shammas, 2015).

Dette er relevant for denne studien da forskeren selv er deltager i fenomenet som studeres og har muligheten til å fange ”øyeblikkets umiddelbare ånd”, noe som Wacquant mener er essensielt for sosial kompetanse innenfor fenomenet man studerer (Adloff et al. 2014)

4.0 Metode

Tjora (2010) hevder at gode ideer til forskning gjerne oppstår på grunn av et konkret problem eller bestemte fenomener man er nysgjerrig på. I mitt tilfelle gjelder det begge deler, da jeg opplever at keeperrollen i mange tilfeller ikke får den respekten den fortjener, samtidig som temaet interesserer meg. En stor fordel for meg i denne studien er at jeg selv har erfaring fra det å være fotballkeeper. Jeg vil kjenne meg igjen i situasjoner og kulturelle koder som jeg forhåpentligvis kan formulere til utenforstående gjennom denne avhandlingen.

Vitenskapelige metoder beskriver hvordan en kan tilegne seg kunnskap og bringe frem teori innen et bestemt fagområde. Vitenskapelige metoder bidrar til å ivareta vitenskapelige egenskaper og relevans innenfor det gitte feltet og metodene er en verktøykasse av prinsipper som følges for å sikre forsvarlighet rundt forskningsvirksomheten faglig. Generelt er en metode en systematisk prosess for å nå målet med den bestemte forskningen (Grønmo, 2010).

Jacobsen (2005) definerer metode som: “læren om de verktøy en kan benytte for å samle informasjon, som en systematisk måte å undersøke virkeligheten på” Begrunnelsen for å benytte seg av en bestemt metode, er at man mener at den vil gi oss gode data, slik at det er mulig å få et godt svar på forskningsspørsmålet på en faglig og interessant måte.

4.1 Kvalitativ metode

Det snakkes ofte om kvalitative og kvantitative tilnærminger og metoder i forskning generelt og samfunnsforskning spesielt. Begrepet refererer først og fremst til de data som samles inn og analyseres. Grovt sett kan kvantitative data karakteriseres som de data som uttrykkes i form av rene tall eller andre mengdetermer, eksempelvis: mange-få, flere-færre eller de fleste-de færreste. Data som ikke uttrykkes på denne måten, er kvalitative (Grønmo, 2010).

I min oppgave skal jeg bruke mine informanternes personlige meninger og deres synspunkter og inntrykk av problematikken jeg undersøker. Jeg håper dette kan besvare hvorfor de ble fotballkeepere og hvordan det oppleves å være det. Derfor har jeg valgt å benytte meg av en kvalitativ metodisk tilnærming. For mitt forskningsspørsmål er det altså mest hensiktsmessig å ha en kvalitativ tilnærming, og gjøre et dypdykk hos informantene for å få en så god og så

bred forståelse som mulig. Hensikten kan formuleres i tråd med Halvorsen (2008): ”Ved bruk av kvalitative metoder innhentes data om personer og situasjoner som kan være med på å øke muligheten for å forstå adferd og situasjoner slik de oppfattes av de som undersøkes” (Halvorsen, 2008, s. 128).

4.2 Etnografisk tilnærming

Utgangspunktet for den metodiske tilnærmingen handler om min egenerfaring i forhold til keeperrollen. Jeg vet at mange av opplevelsene og følelsene fotballkeepere kjenner på, har jeg også kjent på. Det er en styrke å være en del av den kulturen du skal undersøke, da det blir lettere å forstå hva det fortelles om og bakgrunnen for at det fortelles som det gjør. Jeg har drevet feltarbeid i egen kultur (Wadel, 1991). Det handler om å studere sin egen virkelighet. I dette feltarbeidet inngår det egentrening, organisert trening med andre keepere, sosiale medier og andre nasjonale og internasjonale medier som internett, TV og aviser. Mye av denne erfaringen er ikke nødvendigvis gjort i en vitenskapelig sammenheng, men mitt fokus er likevel alltid på keeperen. Fokuset er ikke da nødvendigvis bare på keeperens konkrete positive eller negative aksjoner, men kroppsspråk, holdninger og reaksjoner. Hva skjer inni hodet til keeperen? Hva er det han ser og opplever? Denne tilnærmingen til oppgaven er blitt valgt delvis ufrivillig fordi det har vært en stor utfordring å oppdrive relevant litteratur rundt den konkrete tematikken.

Etnografisk metode ble tidligere assosiert med studier i fremmede kulturer og antropologi. I dag betegnes etnografi som mer kortvarige studier i egen kultur. Målet er å fordype seg i hvordan kulturelle prosesser og sosial samhandling kan forstås, derfor er en etnografisk studie et verdfullt verktøy i samfunnsforskningen (Fangen, 2004).

Etnografisk metode kjennetegnes også ved at forsker deltar i et bestemt sosialt felt over tid, for å kartlegge og studere kulturelle og sosiale prosesser. Målet og hensikten er å forstå deres historie for så å skrive sin historie om deres historie (Madsen, 2003). Avhandlingen baserer seg på etnografisk metode, da jeg søker innsikt i mine informanternes syn på deres verden og deres mangfoldige levemåte.

Postholm (2010) hevder at forskeren i en kvalitativ studie retter blikket mot menneskers hverdagshandlinger i deres naturlige kontekst, men at forskerens syn blir farget av forskerens teoretiske utgangspunkt og ståsted. Jeg har valgt og rettet blikket mitt mot mannlige fotballkeepere på forskjellige nivåer for å formidle deres erfaringer. Jeg har ikke observert informantene på banen eller i garderoben, men jeg ønsker å bruke min erfaring gjennom 20 år som fotballkeeper til å forstå og formidle erfaringene deres på en så korrekt måte som mulig, gjennom kvalitativt intervju.

Det kan tenkes at mitt forskerblikk blir påvirket både direkte og indirekte av eget teoretisk ståsted, som Postholm (2010) hevder. I dette tilfellet er utgangspunktet mitt slik at jeg ser et problem i keeperrollens sosiale og kulturelle konstruksjon, derfor er det ikke usannsynlig at mitt forskerblikk er farget av ønske om forandring, og informasjon som kan bidra til det. Jeg har etter beste evne forsøkt å forholde meg nøytral i intervjuene.

4.3 Kvalitativt intervju

Kvalitative intervjuer er en hensiktsmessig måte å samle inn data på, det er også den metoden som er mest brukt. Metoden er fleksibel og den kan brukes nesten overalt da den gjør det mulig å få detaljerte og fyldige beskrivelser av det vi studerer (Johannsen, Tufte & Christoffersen, 2016).

Kvale & Brinkmann (2009) ser på det kvalitative intervjuet som en samtale med en bestemt struktur og et formål. Det egner seg spesielt de gangene vi ønsker å studere erfaringer, meninger og holdninger. Gjennom samtaler strukturert på denne måten, kan mennesker få en dypere forståelse gjennom å svare på hverandres spørsmål, kommentere hverandres handlinger eller utsagn. En slik samtale gir et innblikk i personers livsverden, altså verden sett fra informantens perspektiv og synspunkt (gjerne gjennom historier og fortellinger).

Valget av metode hadde som utgangspunkt at jeg ville finne ut av hvorfor folk ønsker å bli fotballkeeper og hvordan det oppleves å være det. Jeg hadde gjort meg opp noen meninger og hypoteser basert på egne erfaringer. Hvordan skulle jeg angripe dette? Jo, jeg må treffe andre mennesker som driver med dette på heltid (profesjonelle) og mennesker som er i samme situasjon som meg, som bedriver idrett på amatørnivå. I denne sammenheng ble kvalitativt forskningsintervju et hensiktsmessig verktøy. Jeg ønsket å intervju for å opprettholde en viss

struktur, derfor benyttet jeg meg ikke av ”den åpne samtalen”, samtidig ønsket jeg at informantene mine skulle få prate forholdsvis fritt. Av den grunn falt jeg ned på at semistrukturerte intervjuer var best egnet. Et semistrukturert intervju kan verken sees på som en åpen samtale eller et lukket spørreskjema ifølge Kvale & Brinkmann (2009).

4.3.1 Intervjuguide

Et semistrukturert intervju gjennomføres ved bruk av en forhåndsbestemt intervjuguide (Kvale og Brinkmann, 2009). Denne intervjuguiden fungerer som et manuskript som forsker følger og styrer intervjuforløpet. Tematikken er avgrenset av forsker og han eller hun har på forhånd laget tematisk relevante spørsmål. Intervjuer eller forsker bør også være forberedt på å stille spontane oppfølgingsspørsmål som kan bidra til en bedre forståelse av informasjonen som fremkommer. Hovedmålet er å skaffe beskrivelser og forstå informantens livsverden (Kvale & Brinkmann, 2009). Intervjuguiden ble i denne oppgaven utformet som en liste med bestemte spørsmål og åpne temaer som ble vurdert som relevante (vedlegg 2). Spørsmålene er basert på egne erfaringer og opplevelser rundt fotballkeeperens rolle både på og utenfor banen. Men intervjuguiden ble ikke fulgt slavisk under intervjuene, da informantene ved flere anledninger kom inn på interessante temaer og vinklinger, hvor det også ble stilt spontane oppfølgingsspørsmål. Kvale (1997) hevder at semistrukturerte intervjuer skal ha en guide som dekker flere forskjellige temaer, men samtidig er åpen for forandringer underveis.

4.4 Studiens utvalg

Som nevnt tidligere, har jeg altså i denne oppgaven intervjuet fire profesjonelle fotballkeepere og tre fotballkeepere i breddeklubber. Jeg har også intervjuet en keepertrener med lang erfaring fra norsk toppfotball. Disse er ikke valgt tilfeldig, da jeg har benyttet meg av et strategisk utvalg av informanter (Grønmo, 2010). Ved bruk av kvalitativt forskningsintervju er det ønskelig med et utvalg informanter som kan fortelle om tematikken og fenomenet som undersøkes (Grønmo, 2010).

Utvelgingen av informanter er som nevnt ikke tilfeldig, men snarere tvert imot basert på systematiske vurderinger i forhold til hvilke personer og enheter som ut fra analytiske og teoretiske formål er mest relevante, hensiktsmessige og interessante (Grønmo, 2010).

Representativitet er ikke nødvendigvis det viktigste ved bruk av denne metoden, men målet er

i større grad å innhente et så stort kvalitativt innhold i informasjonen som mulig (Halvorsen, 2008). Med tanke på at det finnes svært lite litteratur på området jeg forsker på, ser jeg på et høyt kvalitativt innhold som svært nyttig og attraktivt for min oppgave.

Å oppnå symmetri i relasjonen mellom forsker og informant er avgjørende for å oppnå et så godt resultat som mulig. For å nå dette målet, bør forsker besitte god kunnskap om temaet, mestre fagspråket og være fortrolig mot livshistorien til intervjupersonen. Disse faktorene bidrar til økt respekt og interesse i relasjonen (Kvale & Brinkmann, 2009). Under intervjuene opplevde jeg mestring og følte selv at de ble godt gjennomført, samtidig som jeg fikk gode tilbakemeldinger fra informantene.

Kvale & Brinkmann (2009) mener at informantene man tar kontakt med til denne typen intervjuer, er personer man mener kan bidra positivt til studiens formål. Den ideelle intervjupersonen finnes ikke, men enkelte kan være mer ”behagelige” å intervjuer enn andre. ”Behagelige” informanter eller intervjuobjekter kan kjennetegnes ved at de er motiverte, samarbeidsvillige og veltalende. Mange av disse faktorene var avgjørende for meg da jeg søkte etter informanter.

Jeg ønsket å kunne sammenligne mine informanter med hverandre i så stor grad som mulig, derfor ble den strategiske utvelgelsen svært gunstig. Jeg hadde noen krav da jeg satte meg ned for å skaffe en oversikt over hvilke profesjonelle toppidrettskeepere som kunne være aktuelle. Jeg ønsket at de aktuelle keeperne skulle ha minimum 100 kampers erfaring fra øverste nivå og at de skulle ha landslagserfaring. De tre amatørkeeperne har over 100 kamper hver fra norsk tredje til sjettedivisjon. Fire av keeperne har samme alder, mens de tre siste keeperne er tre år eldre enn de andre. Alle spillerne var aktive utøvere da intervjuet ble gjennomført og syv informanter ble vurdert som tilstrekkelig i samråd med veileder. Den siste informanten, en erfaren keepertrener fra toppfotballen, var i utgangspunktet ikke planlagt å ha med i oppgaven, men gjennom fotballmiljøet åpnet det seg en mulighet for et møte, og i samråd med veileder ble vi enige om å gjennomføre intervju for å styrke datainnsamlingen. Keepertreneren jeg har vært i kontakt med har lang fartstid i norsk toppfotball både som utøver, hovedtrener, assistenttrener og keepertrener. Han har gitt meg svar som er svært informative, blant annet i forhold til å forstå hvordan keeperrollen har forandret seg gjennom de siste tiårene.

4.4.1 Informantene

Informant 1 er i begynnelsen av 20-årene, men har allerede bemerket seg som en dyktig eliteseriekeeper på tross av sin unge alder og han har erfaring fra landslag.

Informant 2 er også i begynnelsen av 20-årene. Han har mange kamper i eliteserien og prestert såpass bra at han også har landslagserfaring.

Informant 3 er i midten av 20-årene og han har også relativt mange Tippeliga/Eliteseriekamper. Han har vært i en rekke klubber i motsetning til de to andre profesjonelle keeperne. Informant 3 har også internasjonal erfaring fra landslag og landslagssamlinger.

Informant 4 er en amatørkeeper i begynnelsen av 20-årene. Han har mange kampers erfaring fra norsk 4. til 6. divisjon.

Informant 5 er også amatørkeeper i begynnelsen av 20-årene. Han har erfaring fra norsk 2. til 6. divisjon.

Informant 6 er en amatørkeeper i midten av 20-årene. Han har erfaring fra norsk 3. til 6. divisjon.

Informant 7 er en profesjonell keeper som spiller på nest øverste nivå, han har erfaring fra øverste nivå, men har ikke erfaring fra landslag.

Informant 8 er keepertrener, og har tidligere vært toppkeeper i Norge. Han har vært i flere norske klubber og har jobbet med keepere i alle aldersklasser.

4.5 Gjennomføring av intervjuer

Da tema og problemstilling for oppgaven var besluttet, kontaktet jeg de åtte informantene. Undertegnede hadde personlig kjennskap til seks av informantene gjennom diverse nettverk. Dette gjorde prosessen lettere i forhold til kontakt og kommunikasjon. Den ene av de to siste informantene ble kontaktet gjennom et samarbeid med universitetet i Sør-øst Norge, avdeling

Bø. Den siste informanten ble kontaktet gjennom sosiale medier. De ble gitt en kort informasjon om studien for å kunne avgjøre om de var interessert i å være med i studien. Samtlige av informantene jeg kontaktet takket ja til tilbudet og de var svært samarbeidsvillige. Informantene har også samtykket ved underskrift til å være med på studien gjennom samtykkeskjema hvor de er blitt opplyst om hva studiet handler om og hvilken del de har i studien (vedlegg 1).

Seks av informantene ble intervjuet i sitt lokalmiljø hvor de kunne føle seg trygge og på hjemmebane. Dette var ikke tilfeldig valgt, da det er hensiktsmessig at informanten føler seg vel og er i upåklagelige omgivelser (Grønmo, 2010).

Informant 3 og 7 ble av geografiske årsaker intervjuet via face time, som er en videotjeneste levert av det sosiale mediet Facebook. Intervjuene ble gjennomført med taleopptaker på telefon og alle informantene ga sitt samtykke til det. Gjennomsnittstiden på intervjuene var 52,2 minutter (42-57 minutter) og ble gjennomført fra januar- mars 2019.

4.6 Transkribering

I et intervju endrer vi muntlig tale til skriftlig tekst og dette kalles transkribering (Dalland, 1993). Under en transkriberingsprosess kan en fort miste viktige nyanser i det som blir fortalt som for eksempel kroppsspråk og tonefall. For å forstå og bevare budskapet best mulig, er det essensielt med gode notater. Klarer en dette, legger en et godt grunnlag for tolkningsprosessen og videre analyse av teksten (Kvale & Brinkmann, 2009).

Jeg transkriberte alle mine intervjuer selv og noterte alt som ble sagt for å bevare mest mulig av budskapet. Denne delen av arbeidet opplevde jeg som krevende da det tok lang tid og var lite variert, men på den annen side, fikk jeg repetert intervjuene i sin helhet enda en gang. Jeg fikk en gjenopplevelse av selve intervjuet og noterte meg pauser, opphisselse, humor og engasjementet fra informantene.

4.7 Analyse av datamateriale

Denne delen av prosjektet startet med å arbeide med intervjuguiden min i forhold til å analysere datamaterialet. Det ble delt inn i ulike temaer hvor jeg tok utgangspunkt i problemstillingen, i tillegg ble det klargjort en del utfyllende spørsmål. Da alle intervjuene var ferdig transkribert, merket jeg forskjellige svar med fargekoder og satte dem i sammenheng med de ulike temaene. Ved bruk av denne metoden blir datamaterialet mer oversiktlig og lettere å arbeide med (Kvale og Brinkmann, 2009). Deretter så jeg etter informasjon i materialet som kunne belyse problemområdet mitt, altså om det var fellestrekk i informasjonen jeg hadde fått av informantene mine.

4.8 Reliabilitet og validitet

Kvalitative data kan ikke generaliseres på samme måte som kvantitative data, men vi kan se tendenser. I denne studien er det gjort et strategisk utvalg av informanter. Da jeg har tatt utgangspunkt i både topp og breddefotballen i Norge. Jeg har også intervjuet en fagmann som har jobbet med keepere i flere tiår. Jeg har ikke kommet over andre studier med lignende problemstilling, så det er vanskelig å sammenligne tendensene som dukker opp her med tidligere funn. Det vil dog bli interessant å følge med på om det kommer noen lignende studier i fremtiden.

Reliabilitet omfatter forskningsresultatets troverdighet og form (Kvale & Brinkmann, 2009). Vil det være mulig for andre forskere å gjennomføre dette studiet på et annet tidspunkt? Dette omfatter blant annet reliabilitet under intervju, i transkriberingsprosess og i analyse. Som intervjuer har jeg vært svært bevisst på min posisjon under intervjuene, slik at informantene mine får komme med sine meninger, uten at jeg leder dem til å gi meg et konkret ønsket svar. Jeg håper og tror at mine forhåndskunnskaper om temaet har styrket reliabiliteten kontra svekket den. Ved transkribering av et intervju vil forskjellige mennesker ofte tolke og oppfatte det samme intervjuet på ulike måter (Kvale & Brinkmann, 2009). Studien er basert på mine tolkninger og oppfattelser av det mine informanter svarte i intervjuene. Av den grunn vil det være tilnærmet umulig at presentasjonen av empirien ville blitt seende lik ut hvis en annen forsker hadde stilt de samme spørsmålene til de samme informantene. Et annet aspekt ved dette er at informantenes forståelse kan bli endret som følge av mitt intervju med dem.

Validitet viser om materialet ditt belyser og gir svar på problemstillingen din. I samfunnsvitenskapen handler dette om hvor egnet metoden du har valgt er til å undersøke det du faktisk skal undersøke (Kvale & Brinkmann, 2009). Kvalitativt intervju viste seg å være hensiktsmessig for meg og min problemstilling. Forarbeidet med intervjuguiden sørget for at det ikke ble for mye avsporing i forhold til min problemstilling under intervjuene. Alle mine informanter er i dag aktive innenfor keeperrollen. Syv av disse er aktive keepere, mens en er aktiv keeper trener. Hadde informantene ikke vært aktive, kunne validiteten i oppgaven bli svekket. Jeg vurderer validiteten i min tolkning av datamaterialet som god, mye av grunnen til dette er min egenerfaring og bakgrunnskunnskap om temaet.

4.9 Etikk

Konfidensialitet og anonymisering er essensielt i denne typen undersøkelser. Det er viktig å unngå offentliggjøring av datamateriale som kan avsløre informantens identitet (Kvale & Brinkmann, 2009). Siden fotball er en såpass populær idrett i Norge og det er mange som sitter på kunnskap og kjennskap rundt den norske eliteserien, er alle navn anonymisert eller fjernet. Klubbnavn og navn på med/motspillere er også fjernet for å være i tråd med retningslinjene til datatilsynet. Det er ikke hentet konkret sensitiv informasjon fra informantene som spesifikk alder, høyde, demografiske eller geografiske forhold. Studien ble meldt inn til norsk senter for forskningsdata (NSD) og er blitt godkjent.

5.0 Resultater og diskusjon

Hensikten med studien er å få en forståelse av norske fotballkeeperes erfaringer rundt det å være keeper. I dette kapitlet vil jeg presentere empirien min, for deretter å knytte analysen opp mot Bourdieus begreper.

5.1 Egen ”rase”

Wojcich Szczesny: *“Du må ikke være gal for å være keeper, men det hjelper”* (Hytner, 2011).

Gjennom min erfaring opplever jeg at keeperen blir behandlet annerledes. Hva er grunnen til det? Noen av grunnene kan være egne regler, farge på drakten, eget utstyr, egen trener og uavhengig av hvilken formasjon laget spiller kan det bare være en keeper da dette er en regel i sporten, og dette er synlig for alle. Men jeg har ofte hørt folk i og rundt fotballmiljøet kalle fotballkeeperen for en egen rase, gale og spesielle. Min erfaring er at dette er et generelt inntrykk hos mange som interesserer seg for fotball. Men er dette noe informantene i studien kjenner seg igjen i og i så fall, hva kommer det av?

På spørsmål om han har hørt dette før svarer informant 2:

Ja! Det har jeg hørt mange ganger. Det er fordi man er litt sånn ensom ulv og man blir kanskje sett på som litt sær hvis man velger å bli keeper. Du er liksom ikke en i mengden. Keepersyndrom er jo et uttrykk som ofte blir brukt i klubben min og det er ofte trenerne som legger lista der, men det varierer sikkert litt fra sted til sted. Noen keepere er litt spesielle, mens andre ikke er det, og sånn tipper jeg det er med alle typer folk, uavhengig av hvilken posisjon de spiller på fotballbanen, men likevel får vi keepere kjørt oss unaturlig mye. Jeg tror det er lettere å sette keepere i bås og stigmatisere de, da de er så få i en klubb. Jeg opplever nesten at keepere blir vurdert like mye på personlighet som på ferdigheter.

Alle informantene forteller mye av det samme som informant 2 og kjenner seg igjen i uttrykkene og bemerkningene da de fikk spørsmål om dette temaet, som på generelt grunnlag handler om skille seg ut. Og det blir nevnt av flere informanter at det er lett å stigmatisere rollen da keeperen bruker egen drakt, forholder seg til egne regler osv. Men keeperne opplever likevel ikke at de skiller seg ut i forhold til utespillerne personlighetsmessig utenfor

fotballbanen. Med andre ord er det i deres øyne keeperrollen på banen som gjør dem annerledes. De har ikke inntrykk av at de er noe særlig spesielle, men at de opplever å ta med seg rollen hjem ufrivillig, altså at de blir betraktet som keepere både på og utenfor banen, men fra deres perspektiv er det ikke grunnlag for at de skal være noe annerledes personlighetsmessig. Informant 5 har et eksempel på dette:

Jeg gikk på toppidrett på videregående skole og da var det enkelte lærere og elever som bare kalte meg for keeperen de første månedene. Jeg vet ikke om det var fordi de ikke husket navnet mitt eller om det var ment som en spøk, ikke det at jeg gjorde meg noe, men jeg husker at det var litt rart. Akkurat som det var det eneste jeg var, keeperen.

Hvor stor sjanse er det for at den samme situasjonen kunne oppstått i forhold til en spiss eller en midtstopper? At de bare ble kalt for spissen eller stopperen. Det er lite sannsynlig, da dette sier noe om særegenheten til keeperen, da keeperen også blir betraktet som keeper utenfor fotballbanen.

Spesielt en ting går igjen hos informantene og det handler om ekstreme, fysiske situasjoner hvor det er risiko for å skade seg eller å få vondt, da keeperen med jevne mellomrom kaster seg inn i situasjoner som folk rundt opplever som direkte farlig. Informant 8 kommer med et godt eksempel i denne sammenhengen:

Jeg trente en juniorkeeper som var med på en innendørsturnering en gang. Han er en av de mest stille og beskjedne på denne jord, men han valgte å stupe foran et skudd utenfor feltet, med hodet ned i parketten for å blokkere med ansiktet. Da var det mange som klødde seg i hodet, for det er jo direkte farlig! Men det er sånn keepere gjør. Det er fort gjort å stigmatisere keeperen da han eller hun har egen drakt og egne regler.

Informantene er av den oppfatning at mange reagerer på slike aksjoner som en form for galskap. På mange måter er dette et paradoks, da dette er en del av keeperens arbeidsoppgaver. Jo tøffere keeperen er og jo mer risiko han tar med sin egen fysiske helse som innsats, jo større er sjansen for å hindre mål i mot. I den sammenhengen kan en kanskje

forstå Wojcich Szczesny sitat: “ *Du må ikke være gal for å være keeper, men det hjelper*” (Hytner, 2011).

Informant 5 forteller at han tror keepere ofte blir keepere fordi de er uredde, tøffe og gjerne nok når de er barn og at mange unge blir rekruttert til posisjonen på bakgrunn av disse ferdighetene. Det kan også tenkes at keepere oppfører seg på måten de gjør da det ligger i keeperens habitus. Keepere kjenner seg igjen i situasjoner og oppfatter, vurderer og handler ut fra erfaringer. Bourdieu (1999) hevder at habitus er klassespesifikt og kan det da tenkes at keeperen derfor fungerer godt sammen med ”gjengen i gjengen”, som informant 1 forteller om:

Ja, på mange måter er vi det (egen rase), men det er ikke nødvendigvis negativt. Vi driver med en egen idrett bak der. Vi kan bruke hendene, vi har egen drakt, egne regler og vi har et eget team. Vi er en gjeng i gjengen.

Keeperen fungerer kanskje ikke like godt sammen med hele laget da keeperen ikke har den samme fysiske kapitalen (Bourdieu, 2000). Keeperens ferdighetskrav er annerledes og informant 3 nevner blant annet at det oppleves som en egen idrett.

Ja, alt dette med egen rase, gale og spesielle har jeg hørt tusen ganger. Spør du meg er keeperne ofte de mest fornuftige. Jeg opplever ofte at de er reflekterte og tenker før de handler. Disse typene som Oliver Kahn og Peter Schmeichel var noe annet. De skrøt og oppførte seg faktisk som om de var gale. Samtidig har de vært to av de aller beste fotballspillerne verden har sett. Når jeg tenker over det nå så er det kanskje ikke rart at keepere har fått et sånt rykte på seg. Det er liksom bare sånn det er.

Som Wilson (2012) tar for seg i boken sin, har fotballen utviklet seg mye fra 1860-årene i Storbritannia og flere av informantene nevner at de tror det var mer galskap hos keeperne før og at dette har bidratt til stigmaet rundt rollen. Oliver Kahn og Peter Schmeichel blir nevnt av to av informantene som store forbilder med sterke personligheter, og disse kan ha bidratt til keeperens doxa (som informant 3 beskriver) og formet inntrykket rundt keeperrollen til dagens generelle oppfatning av rollen (Bourdieu, 1977).

Det kan tenkes at uttrykket ”egen rase” i hovedsak kommer av to forskjellige grunner. Den første grunnen er at rollen er så særegen i forhold til utespillerne som er majoritet i feltet og har en høyere andel fysisk og sosial kapital, da fotballfeltet eller det sosiale rommet bestemmer hvilken kapital som er verdifull, mens keeperens fysiske og sosiale kapital ikke tilfredsstillende de krav feltet setter i like stor grad som andre aktører i feltet.

Den andre grunnen er hvordan keeperen opptrer. Som informantene nevner kan keeperen oppfattes som gal og uredd, og som informant 8 beskriver, så skaper dette reaksjoner hos folk som ikke har stått i mål selv. Men slike fysiske aksjoner er nødvendig for å hindre mål til motstanderlaget. En vil ikke få noen fasit på hvorfor keeperen blir sett på som gal og oppfattes som en egen ”rase”, men skal vi tro informantene, er det bare sånn det er, og det har alltid vært sånn, altså det Bourdieu (1977) kaller et doxa.

5.2 Individuell idrettsutøver i et lagspill

Oppfatter man seg selv som en individuell idrettsutøver når man er keeper? Når man er isolert fra laget store deler av treningsøktene, og arbeider med helt andre ting?

Informant 1: Ja, altså jeg gjør jo det. I min klubb bruker keeperne egne klær. Keeperklær! Vi har personlig trener og vi bruker hendene som eneste utøver i elleveren, så det blir på mange måter en egen gren.

Informant 1 forteller at keeperrollen oppleves som en egen idrett og det gjenspeiler min egen erfaring, da det kun er en posisjon for deg på banen. Du har en trener som først og fremst trener deg og én eller to konkurrenter. De andre informantene er av samme oppfatning.

Informant 2:

Ja, jeg føler meg som en individuell idrettsutøver hver dag. Nå er vi heldigvis et team da, så det er ikke bare én keeper, men vi som er i teamet er for oss selv stort sett hele dagen og har egne øvelser. Vi står for det meste bare bak der og blir sjelden inkludert når det er snakk om det fotballtaktiske i lagssammenheng. Vi driver vår egen idrett, vi gjør det!

Informant 3:

Ja, det gjør jeg absolutt. Du er en del av laget og du vinner sammen og taper sammen, men har du en dårlig dag, så taper alle sammen. Når du redder laget, så er det også lagkameratenes fortjeneste fordi de også har bidratt. Vi vil alltid være en del av hverandre selv om keeperposisjonen oppleves som en egen idrett. Det mentale er helt annerledes og det er ofte du opplever at du ikke får så mye skryt som du fortjener. Så fort det går dårlig får du masse negative bemerkninger i din retning og det kan oppleves veldig urettferdig.

Informant 6:

Ja, når treningen begynner så går vi på en side og utespillerne på én annen. Vi har selvfølgelig litt øvelser med utespillerne også, og hovedtrener og keepertrener samarbeider godt. Jeg syntes vi blir lyttet mer til nå enn det vi gjorde før. Men vi er noe for oss selv, og ja, vi er individualister i lagspillet fotball, mener jeg.

Samtlige informanter erfarer at de er individuelle idrettsutøvere og svarene de gir, tyder på at de opplever at rollen er konstruert slik, mye på grunn av eget utstyr, egne regler osv. Samtidig nevner flere av informantene at de er et keeperteam og at dette bidrar til en følelse av at de er en del av et kollektiv på trening. Det er fortsatt bare en av dem som kan konkurrere om gangen, og det tenkes at dette også er mye av grunnen til at de føler seg som individuelle idrettsutøvere. Det blir også nevnt av flere informanter at keeperen må jobbe hardere for å få innpass i spillergruppen.

5.3 Å være en del av gjengen

Det er ikke bare lett å få innpass i en spillergruppe når du er keeper. Du kan fort risikere å være en gjeng i gjengen som informant 1 har nevnt. Delvis fordi at du har helt andre arbeidsoppgaver enn utespillerne og delvis fordi man som keeper isoleres fra resten av gruppa på keepertrening. Føler keeperen seg som en like stor del av gruppa som utespillerne?

Informant 2:

Sosialt så svarer jeg ja, og som spiller svarer jeg nei. Man blir ikke brukt like mye tid på av hovedtrener, så i den sammenheng er man ikke en like stor del av gruppa. Samtidig er en ikke utenfor heller, én må bare finne seg i at det er sånn det er å være keeper tror jeg.

Som informant 2 forteller, føler han seg som en del av gjengen sosialt, men ikke som fotballspiller og begrunnelsen hans handler om at han ikke føler at hovedtreneren ser han i like stor grad. De andre profesjonelle keeperne deler informant 2 sine erfaringer i forhold til det sosiale, men kommenterer ikke noe i forhold til det å bli sett av treneren. Informant 4 derimot viser seg å ha de samme erfaringene som informant 2 i dette tilfellet:

Nei, jeg opplever ikke at jeg er en like stor del av gjengen. Jeg føler at jeg blir sett mindre av treneren og det fører til at jeg føler meg som en mindre del av laget. Jeg føler at jeg må gi mer av meg selv sosialt siden jeg er keeper.

Informant 4 forteller altså at han føler at han må gi mer av seg selv. Informant 6 som også er breddekeeper kjenner seg igjen i det at det må legges inn litt mer innstas for å bli en del av gjengen:

Ja, det gjør jeg absolutt, det gjør jeg, men det har ikke alltid vært sånn. Som keeper er du veldig isolert fra gruppa, så det kan ta litt tid å bli en del av gjengen. Nå har vi et godt samhold i gruppa og har funnet hverandre og er gode venner alle mann. Utespillerne er med oss mye og vi er med de mye. Vi får jo så klart høre det av og til, men det er en del av gamet. På den annen side så kan det være demotiverende på gangene utespillerne har fotballtennis og koser seg og vi (keeperne) skal trene forflytting. De gangene føler en kanskje at det er et unødvendig skille i gruppa.

Det kan tenkes at keeperens mangel på kulturell kapital i feltet også går utover sosial kapital i feltet, da keeperens særegne tekniske, taktiske, relasjonelle og fysiske ferdigheter ikke vurderes som gode nok i forhold til feltets krav. Spesielt breddekeeperne erfarer at det ikke er like lett å være en del av gjengen fordi de er så isolert fra de andre spillerne. Det kan tyde på at det er lettere for en profesjonell keeper å føle seg som en del av gjengen fordi de har en større sosial kapital i laget enn det en breddekeeper har. Dette kan virke tilfeldig, men ut fra toppkeeperne og breddekeepernes svar, virker det slik. Dette kan ha noe med kapitalen å gjøre, da de profesjonelle utøverne har fotball som arbeidsplass og tilegner seg respekt gjennom økonomisk og kulturell kapital.

5.4 Hvorfor være keeper?

Kevin Keegan: *”That would have been a goal if the goalkeeper hadn’t saved it”* (Malone, 2008).

Jeg har enkelte ganger stilt meg selv spørsmålet om hvorfor jeg står i mål og hva som gjør det verdt det? Kanskje spesielt de gangene det går dårlig. Hvorfor velger enkelte å stå i mål? Hva er det som gjør det verdt det å være keeper? Er det et ønske om å bli helten? Eller er det oppmerksomheten og følelsen av å være spesiell og annerledes som trumfer gjennom?

Informant 3 besvarer spørsmålet slik:

Publikum forventer at angriperen skal score og jeg tenker alltid at jeg er en underdog, men jeg kommer likevel seirende ut av situasjonen og kampene. Det er den følelsen jeg elsker. Det å være litt sånn Rocky Balboa, å vinne mot alle odds.

Som informant 3 beskriver, er keeperen en underdog da det ved enkelte tilfeller virker som svært sannsynlig at motstanderlaget skal score. Men keeperen har muligheten til å gjøre dette til et klimaks for eget lag og et antiklimaks for motstanderlaget. Som informanten her beskriver, er det en enorm følelse da alle øyne er på deg og din prestasjon.

Alle informantene virker å være svært bevisst på hvor ”viktige” de er og det kan virke som at dette er en stor motivasjonsfaktor for å stå i mål. På mange måter tolker jeg det som at statusen og viktigheten av keeperrollen trumfer de negative sidene med ”jobben”. Informant 5 forteller blant annet om at det å bli matchvinner er en sterk motivasjon og at keeperen har muligheten til å gjøre en viktig forskjell.

Matchvinnerredninger! At du føler du har gjort noe ekstremt bra, noe som gjør at ditt lag får med seg et ønsket resultat. Du har muligheten til å utgjøre en stor forskjell. Å være nummer 1 bak der og redde det som er forventet. Det er også en god følelse. For min del er det kanskje det gøyeste. Du må være skjerpa hele tiden for det er fryktelig kort vei mellom å være helt og syndebykk. Da har du den motivasjonen i bunn og du har muligheten til å se at det kan utvikle seg en scoringssituasjon og utføre redningen.

Det er så deilig for dette trener du på i årevis, men det er i kamp du må se om det sitter, det er det som er eksamen. Det er en vanvittig følelse å se hvordan trening kan gjenspeile seg i kamp. Derfor er jeg keeper.

Å være helten og å vinne mot alle odds er noe flere av informantene trekker frem. Samtidig er det kort vei mellom å være helt og syndebukk og informant 5 trekker frem dette som en avgjørende faktor for at han er keeper. Informant 6 trekker frem oppmerksomhet som en viktig faktor for at han er keeper:

Det å være i sentrum av all oppmerksomheten er det beste. Du er i sentrum uansett. Du er den viktigste på laget. Uten god keeper er du ferdig. Du kan alltid fyre løs, du kan tøyse og tulle og du er en viktig brikke som er en stor del av showet.

Informant 8 gjengir et sitat fra den tidligere Chelsea keeperen Peter Bonnetti som igjen illustrerer hvordan oppmerksomhet er en stor motivasjonsfaktor for keeperen:

Keepere er gjerne individer som har fått liten oppmerksomhet, gjerne yngst i søskenflokken. Bare da de befinner seg i de mest smertefulle situasjoner føler de seg synlige og sett. Jobben som keeper blir fristene da dette er en arena hvor man blir plaget og får konstant oppmerksomhet.

Dette sitatet kan virke ekstremt, men som nevnt ovenfor kan det virke som oppmerksomhet er en stor motivasjon for å velge å stå i mål og informantene ser ut til å ha et avslappet forhold til motgang. Informant 3 uttrykker at du som keeper må ha en egen evne til å legge bak deg gårsdagens ulykke:

Jeg prøver alltid å gjøre noe positivt ut av feilene jeg gjør, fordi jeg vet at hvis jeg holder fokus da, i vanskelige tider så vokser du ifra alle andre og blir en bedre spiller. De fleste legger seg ned og sutrer, men det gjør ikke jeg. Det er en mentalitet som funker for meg. Det er lett å ha selvtillit da alt går bra, men alle møter motgang. Klarer du å være selvsikker, da tror jeg du kommer langt og vokser ifra alle andre. Jeg ser ikke på feil som et nederlag fordi jeg vet jeg kommer til å bli bedre av det.

Det å virkelig kunne bidra for laget er det flere av informantene som legger vekt på, det er dog først og fremst breddekeeperne som forteller om dette. Det kan selvfølgelig være tilfeldig, men samtidig er det verdt å merke seg. Breddekeeperne har i intervjuene gjentatte ganger fortalt at mye av motivasjonen for å drive med idrett, handler om å være en del av en sosial arena og at den arenaen fungerer best hvis en er en del av et godt lag.

Informant 4:

Jeg skjønte på et tidspunkt da jeg var barn at hvis jeg står i mål kan jeg hjelpe laget mitt mest mulig, jeg var tøff og jeg tok det ansvaret. Det var litt kjedelig av og til, og det kunne faktisk føles som en jobb selv om jeg var ti år gammel. Men det var likevel der jeg kunne hjelpe mitt lag mest og derfor er den jobben blitt så viktig for meg. For det å være keeper er en jobb, en jobb med mye ansvar, mer enn noe annet sted på banen.

Dette er spesielt interessant da keeperne, som nevnt i tidligere, tidvis opplever å være individuelle idrettsutøvere. Toppkeeperne sier at de ønsker å bli så gode som mulig og at det store målet er å komme seg til en større liga utenfor Norge.

Det kommer tydelig frem at keeperne har stor respekt for jobben og ansvaret de innehar da de blant annet beskriver oversikten en keeper har og derfor bør utnytte gjennom kommunikasjon og lederskap.

De viktigste faktorene for å spille i mål ifølge informantene, viser seg å være muligheten til å bli heltent gjennom kampavgjørende aksjoner. I fotballspillet struktur oppstår det av og til situasjoner hvor det er forventet at det skal bli mål. Keeperen har muligheten til å overraske og bryte med forventningene som ligger i strukturen. En annen viktig faktor for informantene viser seg å være oppmerksomhet, ikke oppmerksomhet generelt, men oppmerksomhet som keeper.

5.5 Keepertabber og mangel på respekt

David James:” It’s *not nice going into the supermarket and the woman at the till is thinking, Dodgy keeper*” (Malone, 2008).

Fra et utenfraperspektiv kan man tenke seg at man får mye skyld og at det er mye press rundt sisteskansen. Det kan være overivrige foreldre som ser stygt på deg i ungdomsfotballen eller fotballkommentatorer som formidler ”keepertabbe” til de tusen hjem. Hva er de negative sidene med rollen? Min erfaring er at keeperjobben er misforstått.

Rundt dette temaet er det igjen mye samsvar i informantenes svar. Det kan virke som at informantene deler mine erfaringer i forhold til at keeperrollen ikke får den respekten og den tilliten den fortjener, da jobben ser lettere ut enn det den faktisk er. Informant 8 forteller følgende:

Det verste med å være keeper tror jeg er mangel på respekt for selve jobben. Jeg opplever veldig ofte at spillere, klubber, supportere og media ikke har forstått hva keeperspill egentlig innebærer. Det går på utdannelsen! Og jeg er en sterk kritiker av utdannelsessystemet vårt i norsk toppfotball. Vi har antageligvis et av de beste utdanningssystemene i europeisk fotball og spesielt på keepersiden. Med grasrottrener, keepermoduler, keepertrenerkurs og UEFA-B- og UEFA-A-lisens, som er gode skoleringsgrunnlag for keepertrenere. Men på den andre siden, det å utdanne seg som hovedtrener i Norge glir unna det temaet som fokuserer på keeperen. Så jeg gjentar meg selv og sier, det verste med å være keeper er den generelle forståelsen av hva rollen innebærer og hvor lite fokus både fagkyndige og ikke fagkyndige har på keeperen. Det er mangel på respekt og oppmerksomhet rundt den jobben som legges ned og hvilken jobb som skal legges ned. Da kommer vi inn på dette med trenerteam. Er du keepertrener i et trenerteam så skal du også ha en plass der. Det må defineres og hva den jobben går ut på. Med ansvar og oppgaver rundt dette med kamp og trening. Rollekrav. Å definere rollekrav er en utrolig viktig jobb for å få respekt. Det er ikke lett å samarbeide med noen som bare respekterer deg så lenge du ikke slipper inn mål.

Mange av informantene forteller også om følelsen av å svikte laget i form av tabber og feil da de enkelte ganger opplever at de sitter igjen med mye skyld og skam. Spesielt de profesjonelle keeperne opplever dette som noe av det verste med keeperrollen.

Thomas Myhre: *“Jeg føler jeg har sviktet. Ikke bare et lag, men en nasjon i forhold til å nå et EM-sluttspill”* (Enerstvedt, 2007).

Informant 1 forteller:

Det å drite seg skikkelig ut. Så enkelt er det å svare på det syntes jeg. Å slippe inn baller du skal ta, eller det å fremstå som en litt shaky type. Det er ingen god følelse. Noe jeg har følt på helt siden jeg begynte å spille fotball på høyt nivå er at folk virkelig ikke har peiling på keeperspill. Folk utenfra slenger rundt seg med ordet ”tabbe”. Det er ikke det at det går spesielt utover meg, men det påvirker og smitter publikum. Det er en uting som gjør at keepere rundt om har mistet mye respekt. Hylekoret burde prøve å stå i mål selv, for det er så mange tilfeldigheter som gjør jobben vanskeligere enn det kanskje ser ut som for den ufaglærte.

Informant 3 virker å dele erfaringene til informant 1:

Det er på mange måter en utakknemlig jobb. Jeg tror ofte keeperne får skyld hvis de slipper inn mål og laget taper. Spissen ser på midtbanen og midtbanen ser på forsvaret og forsvaret ser på keeperen. Alle ser bakover og keeperen blir automatisk utsatt for skyld hvis en får et dårlig resultat og spesielt hvis en slipper inn en del mål og det trenger jo ikke alltid være keeperen sin feil. Av og til er det jo sånn, men det er sjelden der problemet ligger. Jeg føler jeg har vært i flere klubber hvor det er der fokuset er og at de “alltid har et keeperproblem”.

Med en gang det scores mål kikker alle på keeperen, personlig driter jeg i det og hvis folk peker på meg så gir jeg blaffen. Det er noe av det jeg syntes er gøy med rollen faktisk, men sånn rent objektivt sett så er nok dette det verste med å være keeper, men for meg gjør det ingen ting. Det er kanskje derfor jeg er kommet dit jeg er kommet også. Du må være hard i hodet for denne jobben.

Informant 8 kommer med nok et konkret eksempel på hvordan sjargongen kan være mellom utespillere og keeperen, og hvilke forventninger som ligger til grunn for keeperens arbeidsoppgaver:

Jeg tror keeperne er utsatt. Det er oftere en forsvarsspiller, midbanespiller eller spiss som er misfornøyd med keeperen enn motsatt. Jeg må innrømme at jeg ikke er så opptatt av det fordi vi er et lag, men jeg hører det ofte. Senest forrige søndag. Laget jeg er involvert i spilte en god kamp og feide motstanderen av banen hele første omgang, men slapp inn rett før pause på en corner. Da jeg kom inn i garderoben kom det en midtstopper forbi meg og ropte høyt: ”Det må da for faen meg gå an å få opp de hendene!” Jeg har aldri hørt en keeper si: ”Hvorfor må dere ha ti sjanser for å score et mål?”

Selv om utespillere har svake kort på hånden er det ofte fristende å forsøke å legge skylda på andre i nærheten. Keeperen derimot blir stående alene med sine utfordringer da han ofte er alene i målfeltet og derfor kommer hyppigere i fokus. Svakheter avdekkes fort og kritikken kommer raskt. Keeperen er den ensomme lagspilleren (Hellemsvik, 1999).

Det virker som at keeperne jeg har intervjuet lar seg påvirke av tingenes tilstand rundt keeperrollen og spesielt hvor ofte man får høre det etterhvert velkjente uttrykket ”keepertabbe”. Likevel virker det ikke som om det er noe som preger dem ekstremt, da denne problematikken, så vidt meg bekjent, ikke har blitt tatt opp tidligere. Grunnen til at den eventuelt ikke er blitt tatt opp tidligere, kan tenkes å være på grunn av at dette er et doxa, altså noe vi tar for gitt. Et doxa kan oppstå hvis noen lar seg herske over eller undertrykke over tid (Bourdieu, 1977).

Informantene er vant til å få tyn fra lagkamerater, trenere og ”eksperter”, og det kan virke som mange av informantene beskriver mangel på sosial og fysisk kapital innenfor feltet som i dette tilfellet er fotballbanen. Kapitalen keeperne innehar betraktes ikke som kapital av like stor verdi, da det i et bestemt felt er grunnleggende enighet om hvilken kapital som har betydning. Rollen er annerledes en utespillernes og informantenes erfaringer tyder på at jobben tas for gitt. Utespillerne skal kjempe om ballen med likesinnede, mens det er én keeper på hvert lag som har den ”store” fordel av å bruke hendene. De skal plukke alt i feltet,

slenge seg hurtig og langt. Dette handler om forventninger til hva en keeper er og kanskje spesielt til hva en keeper skal være, altså ligger disse forventningene i feltets struktur. Spørsmålet er om disse forventningene er realistiske å innfri?

5.6 Det kan bare være én nummer 1

Jens Lehmann uttalte følgende da Manuel Almunia tok plassen hans i Arsenal: *“To be sitting on the bench behind somebody who only started to play when he was 30 is not funny, he does not have my class”* (Irish, 2008).

Dette sitatet kan kanskje tolkes som litt bittert da det er et faktum at Almunia ble fotballkeeper lenge før han fylte 30, men det er like fullt et interessant tema. For et av paradoksene med å være fotballkeeper er at du skal bidra til at konkurrenten din skal bli så god som mulig, og du risikerer at du bidrar til at han tar fra deg hobbyen din eller jobben din, da du kan bli sittende på benken og se på fotball i stedet for å spille fotball. Setter keepere laget foran seg selv i denne sammenhengen og hvor lett er det egentlig? Min erfaring tilsier at det fort kan oppstå frustrasjon og sjalusi på dette området. Er det slik at keeperne ønsker at konkurrentene deres skal gjøre det dårlig? Det er bare én som kan bli valgt, og den blir vel valgt på bakgrunn av at denne keeperen har best ferdigheter og er best rustet til å bidra til ønsket resultat for laget?

I forhold til dette temaet virker svarene å være farget av hvilken situasjon den aktuelle keeperen opplever i egen klubb da intervjuet ble gjennomført. Spesielt hos de profesjonelle keeperne. Informant 2 er et godt eksempel på en keeper som stort sett alltid spiller fast og han uttalte dette i intervjuet:

Det er vanskelig fordi laget ofte er satt og keeperen er en spiller som treneren veldig sjelden bytter. Han som er andrekeeper bak meg, spilte vel tre kamper på tre år, så det er klart at det er en utakknemlig oppgave. Det å bidra til at konkurrenten min skal gjøre det så bra som mulig og bli så god som mulig, er en vanskelig balansegang. Jeg har hørt om keepere i andre klubber som nesten ikke vil skyte på de andre keeperne på trening fordi de vil spille selv og ikke vil bidra til å utvikle de andre. Men her i denne klubben er vi opptatt av å ha et godt team og de skal bidra så godt de kan, til at jeg er så klar til kamp som jeg kan bli. Da kan en heller sutre etterpå, men på trening er vi

profesjonelle og vi må respektere det valget som er tatt. Det å være andrekeeper er veldig tøft da du må sitte på benken i eliteserien for så å spille i andredivisjon og deretter rett på trening neste dag. Det blir helt klart en ekstra belastning på andrekeeperen.

Informant 2 forteller blant annet at keeperteamet i hans klubb er flinke til å være profesjonelle og at de respekterer trenerteamets valg. Det kan være slik at dette stemmer i informant 2 sin klubb, men de informantene som sitter på benken i andre klubber er ikke like enige. Informant 7 er av en annen oppfatning:

Det er en vanskelig case ja, men det er dette jeg har valgt å drive med. For å være ærlig ønsker jeg ikke at han andre keeperen skal gjøre det bra i det hele tatt, men det er jo bare sånn det er. Sånn tror jeg det er i alle posisjoner hvis du sitter på benken, men de andre posisjonene har i hvert fall mulighet til å komme inn og vise seg eller å spille i en annen posisjon, den muligheten får keeperen sjelden eller aldri. Folk kan si hva de vil, men innerst inne mener alle keepere det jeg sier nå. Det er jeg helt sikker på. Du vil at vi skal vinne kampen, men ikke at konkurrenten din skal gjøre det bra.

Begge disse keeperne lever av å spille fotball og det er da ikke unaturlig at det er ekstra tøft å sitte på benken da arbeidsplassen din er i fare om du ikke spiller over en periode. Informant 3 gir et godt bilde på dette:

Ja, det er krevende å kjempe om en posisjon, og det kan være mentalt utfordrende. Trenerne pleier jo ikke å bytte keeper. Du må være tålmodig og fokusert, for den gangen du får sjansen må du være klar. En må huske at hvis en sitter på benken, så går en eller to sesonger ganske fort, da er det viktig å fokusere på de områdene du ønsker å bli bedre på. Du vil alltid bli bedre uavhengig om du spiller førstelagsfotball eller ikke, så lenge du jobber bra. Jeg satt på benken i nesten tre år og da var jeg desperat etter å komme meg vekk fra den klubben jeg var i. Jeg skjønnte til slutt at her får jeg ikke muligheten uansett. Jeg tror det er sunt og sitte litt på benken og reflektere litt, spesielt da du er ung, men det må ikke bli for lenge. Jeg har alltid lyst til å bidra til at konkurrenten min skal være så god som mulig, fordi da slår jeg han på sitt beste. Behandler du konkurrenten din bra og gir han en god oppvarming, støtter han og gir han konkrete og konstruktive tilbakemeldinger, så vil han gjøre det samme mot deg.

Det handler om gjensidig respekt. Dette bygger karakter og det er viktig for min utvikling både som utøver og person. Jeg tror menneskelige ferdigheter er undervurdert i idrett og fotball. Verdier og moral er viktig for meg og jeg får mer selvtillit hvis jeg har dette i bunn. Likevel må jeg være så ærlig å si at det ikke er tvil om at jeg håper at konkurrenten min gjør feil og spiller dårlig hvis jeg sitter på benken. Det er dette jeg lever for, og for at jeg skal komme så langt som mulig er jeg avhengig av å spille mye. Det er kanskje rart, men jeg kan ikke heie på noe som vil bremse min karriere. Jeg støtter han, men jeg håper jo og tror at jeg er bedre enn han.

Det kommer tydelig frem at breddekeeperne i større grad fokuserer på lagets prestasjon og at det er det viktigste. Eksempelvis erfarer informant 4 følgende:

Jeg har egentlig aldri tenkt så mye over det, men det kan jo selvfølgelig være vanskeligere for en keeper enn en utespiller. I dagens fotball er det en klar førstekeeper og en klar andrekeeper. For min del har jeg vært mye andrekeeper og det handler om hva du gjør ut av det. Hvis jeg bare skal surmule og ikke gjøre det beste ut av det på trening, så blir det helt feil for meg. Jeg må alltid prøve å gjøre mitt beste for å gjøre han som er førstekeeper og laget bedre. For meg er det laget som er viktigst og det er derfor jeg syntes fotball er gøy. Jeg har ikke noe imot å bidra til at førstekeeperen blir bedre og det er det flere grunner til. Jeg må vite hvorfor jeg drar på trening og jeg må være bevisst på hvorfor jeg driver med dette her. Det er også viktig for meg å ha et godt forhold til den andre keeperen på laget da vi er ekstremt mye sammen, hvis ikke blir det vanskelig å holde på med fotball fire til fem kvelder i uka. Til slutt vil jeg si at du må være klar for å steppe inn hvis førstekeeperen blir syk, skadet eller mister plassen på grunn av dårlige prestasjoner.

Informant 6 virker å dele informant 4 sine erfaringer i forhold til at laget kommer før egne behov:

Først og fremst syntes jeg det er gøy å kjempe om en posisjon, men det kan også være demotiverende. Hvis du er uheldig noen treninger på rad, så vet du liksom selv at du ikke kommer til å spille, for når en keeper gjør feil, så er det så synlig. Hadde jeg spilt midtbane, så kunne jeg jo spilt tre forskjellige posisjoner. Hvis du skjønner at du

havner bak i rekka så må du jobbe hardere, det er virkelig ikke sånn at jeg håper at de andre keeperne skal bli skadet, for vi er først og fremst et keeperteam og et lag. Det er en plass å ta, men du må ha minst to keepere på et lag. Det er absolutt ikke sånn at hvis vi hadde vunnet 5-4 og konkurrenten min hadde hatt fire keepertabber så hadde jeg kost meg. Det hadde jeg ikke. Det kunne vært meg og da hadde jeg trengt støtten til andrekeeperen.

Informant 8 sine erfaringer samsvarer ikke med de profesjonelle keepernes erfaringer i dette tilfellet:

Jeg har aldri opplevd at keeperne jeg har trent, vil hverandre annet en godt. Det må jeg ærlig innrømme. Det er klart at det har vært reaksjoner i forhold til valg rundt hvem som skal spille og hvem som skal sitte på benken, men det er naturlig.

Det er klare holdninger og meninger rundt dette temaet og man ser en tydelig forskjell mellom bredde og topp. Breddekeeperne ønsker i større grad konkurrenten sin det beste, mens de profesjonelle keeperne som ikke spiller, kanskje oftere ønsker at konkurrenten skal prestere dårlig. Det er likevel ikke representativt for alle profesjonelle keepere og alle breddekeeperne. Noe som er overaskende er at informant 8 ikke har opplevd noe av det toppkeeperne sier. Det kan tenkes at informant 8 uttaler seg mer fra et idealistisk syn, da jeg oppfatter han som en som lever og ånder for fotballkeeperens navn og rykte. Det kan være tilfeldig at akkurat disse keeperne har denne holdningen og at de ikke gjenspeiler de fleste keeperes holdninger, men det likevel et interessant funn. En annen grunn til at informant 8 ikke erfarer at keeperne han har trent vil hverandre annet en godt, kan være fordi de aktuelle keeperne ikke deler denne typen følelser med keepertreneren. Likevel er det interessant å se at det er et så klart skille mellom topp og bredde i dette utvalget. Det må nevnes at det ikke kanskje ikke er unaturlig at de profesjonelle keeperne har disse holdningene, da dette er jobben deres og ikke en hobby.

5.7 En keeper er ikke lenger keeper fordi han ikke kan spille fotball

Ruud Gullit: *“You have to remember that a goalkeeper is a goalkeeper because he can’t play football”* (Malone, 2008).

Jeg har ofte fått spørsmål om jeg ble keeper fordi jeg var en dårlig utespiller og selv har jeg ikke noe godt svar på det. Men min erfaring er at det er en vanlig oppfatning i fotballmiljøet. Det er jo ikke utenkelig at det kan være lett for en barnefotballtrener å sette en mindre talentfull og begavet fotballspiller i mål, fordi treneren ikke vil ”ofre” en av spillerne som kan være viktige for laget på banen. Keeperplassen er kanskje ikke den letteste å rekruttere til, da du i barnefotballen kan risikere å bli mye stillestående. På den annen side er det en posisjon hvor du er avhengig av å tåle noen smeller, både fysisk og psykisk.

Samtlige av informantene svarte konsekvent nei da de ble stilt dette spørsmålet. Men flere av dem fortalte at de visste at det er en utfordring rundt rekruttering til keeperposisjonen og at de selv hadde fått spørsmål om de var keepere på grunn av dårlige fotballferdigheter da de var barn. Informant 1 fortalte følgende i denne sammenhengen:

Det er jeg totalt uenig i. Det er jo litt sånn som folk kan si til deg når de hører at du er keeper. Det går liksom sport i å si at hvis man er keeper så var man enten dårlig trent, tjukk eller dårlig fotballspiller som barn. Fotballen er jo forandret, da du må være bra med beina og i meget god fysisk form. Det er jo bare å se på ferdighetene til de aller beste keeperne i verden, Ederson, Alison, Ter Stegen osv. Jeg tviler på at de var dårlige fotballspillere som barn. Jeg tror det blir satt større og mer fokus på keeperen og at han eller hun, i større grad enn før, får den oppmerksomheten de fortjener på treningsfeltet. Selv spilte jeg på banen til jeg var 14-15 og det er jeg utrolig glad for nå. Det holder ikke å være god på streken lenger, du må være god på alt.

Mange av informantene kommenterer at det er viktig å være god med beina og at fokuset på hvilke ferdigheter som er viktig for keeperen, er forandret, slik at keeperen i dag er mer lik utespilleren. Det kan tenkes at det er blitt bedre på grunn av tilbakespillsregelen som stilte nye krav til keeperens ferdigheter med beina. Informantene hevder at dette er en utdatert myte og

informant 8 engasjerer seg i dette spørsmålet og har noen interessante poeng. Han stiller blant annet spørsmåltegn ved fokuset på keeperrollen fra trenerens side og utdanning av trenere:

Jeg tror det var lettere å komme til denne konklusjonen før da dette kunne henge sammen med utvelgelse og fokuset på keeperen. Da jeg stod i mål, valgte jeg det selv. Det kan forekomme nå også fordi vi opplever det som vanskelig å rekruttere keepere. Spesielt på jentesiden. Det kan også henge sammen med fokus. Hva gjør vi for å rekruttere til den posisjonen? Barnefotball, flest mulig, lengst mulig. Hva gjør vi? La de spille der de vil? Bytte på posisjoner? Men også la de teste keeperplassen. Hvorfor spiller han i mål? Er det fordi han er doven? Er det fordi han mangler teknikk? Er det fordi han er høy? Og den moderne måten og utvikle en keeper på er helt annerledes. Hvis en nå gjør det som er riktig og tar med keeperen i absolutt alt av teknisk, relasjonell, taktisk, strukturell og spilltrening, så blir det mindre forskjell. Men det gjør vi ikke! Bevisstgjøring av begrepet og mindre forskjeller i forbindelse med hvem som ser ut som en keeper. Spør Ter Stegen eller Jan Oblak som kanskje er de beste i verden. Stikk motsatt, var det da to av utespillerne ønsket å stå i mål i den klubben jeg er keeper trener i nå. Det synes de er så gøy og så driter de seg ut hele tiden. Det er så moro! Historisk tror jeg det var lettere å sette i bås før. Men vi har milevis å gå før vi er der vi burde være i forhold til utvikling av keepere og å gjøre rollen attraktiv.

Informant 8 stiller som nevnt spørsmålstegn ved utdanningen av trenere i forhold til keeperrollen og at det ikke gjøres nok for å gjøre posisjonen attraktiv. Han virker å være kritisk til at barn noen ganger blir plassert i mål på grunn av fysiske begrensinger eller forutinntatte holdninger om at de enten er late eller fysisk store for alderen og blir plassert i mål av den grunn. Informant 8 mener at dette er feil inngangsvinkel, noe jeg må si meg enig i da jeg har inntrykk av at det er en reel problematikk.

Interessant nok viser det seg at alle informantene som i dag lever av å spille fotball, var utespillere frem til de var 14-15 år. Da er det naturlig å tenke at dette er en stor grunn til at de er kommet så langt at de kan leve av å være fotballspillere, mens breddekeeperne stort sett alltid har stått i mål primært. Keeperne i studien forteller gjentatte ganger om hvor viktig det er å være god med beina og at dette er noe de virkelig ønsker å være. Noe jeg selv kjenner meg igjen i da dette gir mye kred og dermed er en kapitalform som verdsettes på banen.

Informantenes erfaringer rundt dette temaet beskrives som et doxa, da de erfarer at folk er under den oppfatning, og tar for gitt at det er tilfellet at keepere er keepere på grunn av dårlige fotballferdigheter.

Ut ifra informantenes fortellinger og erfaringer kan vi knuse myten om at alle keepere er keepere fordi de var eller er dårlige utespillere. Keepere blir ofte keepere som en følge av at de har hatt foreldre eller andre nære familierelasjoner som har vært keepere, og basert på utvalget i mitt studie har den ureddheten de har som barn, også vært en viktig faktor.

Kan vi endre forståelse av keeperrollen slik at den blir mer respektert? Ifølge informant 8 har vi en av de beste utdanningsstigene i Europa, når det kommer til hovedtrenerutdanning og keepertrenerutdanning. Men noe av utfordringen ligger i at keeperfaget ikke inngår i hovedtrenerutdanningen, ifølge informant 8.

Gjennom studien har hovedtrenerproblematikken i forhold til keepere gjentatte ganger kommet på bordet. Flere av keeperne har kommentert at hovedtreneren ikke har fokus på keeperen og det kan da bety at keeperen ikke har optimale utviklingsforhold. Informantenes erfaringer tilsier at det er en generell mangel på forståelse av hva rollen innebærer og hvor lite kvalitet det legges i fokuset på keeperen, både av fagkyndige, og ikke fagkyndige, for å bruke informant 8 sine ord. Det er klart at keeperen kanskje allerede er litt bortskjemt da han har tilnærmet personlig keepertrener, men hvordan er samarbeidet mellom keepertrener og hovedtrener? Ut ifra informantenes erfaringer varierer det. Spesielt informant 8, som er keepertrener selv, har noe å si om dette:

Det er mangel på respekt og oppmerksomhet rundt den jobben som legges ned og hvilken jobb som skal legges ned. Da kommer vi inn på dette med trenerteam. Er du keepertrener i et trenerteam så skal du også ha en plass der. Det må defineres hva den jobben går ut på. Med ansvar og oppgaver rundt dette med kamp og trening.

Rollekrav! Å definere rollekrav er en utrolig viktig jobb for å få respekt.

Skal vi tro informantene i studien hevder de flere ganger at keeperrollen er i endring og mange kommenterer spesielt hvor opptatt både de selv og trenerteamet er av at de skal være gode med beina og at keeperen blir mer og mer utespiller i forhold til ferdigheter, men

hvordan kan en utvikle dette videre? Informant 8 kommer med et godt forslag i forhold til hva vi kan gjøre med denne utfordringen:

Hvis en nå gjør det som er riktig og tar med keeperen i absolutt alt av teknisk, relasjonell, taktisk, strukturell og spilltrening, så blir det mindre forskjell. Men det gjør vi ikke!

Bevisstgjøring av begrepet og mindre forskjeller i forbindelse med hvem som ser ut som en keeper.

Hvis vi klarer dette, kan vi stille oss spørsmål om keeperrollens habitus og kulturelle (fysiske) kapital kan endre seg betraktelig, fra å være en skuddstopper og en særing, til en fotballspiller som har en nødvendig tilleggsfunksjon, nemlig å redde laget når de andre ti ikke har gjort jobben sin. Keeperen er lagets viktigste spiller, fordi han er den eneste som kan være keeper. Kan keeperen da få den respekten og anerkjennelsen han fortjener?

.

6.0 Konklusjon

Mye av nysgjerrigheten rundt dette teamet handlet om at jeg ønsket å frikjenne og renske keeperens navn og rykte, da jeg ikke kunne forstå hvorfor keeperen var annerledes, rar og spesiell. Jeg har også et inntrykk av at det er en generell mangel på respekt og forståelse rundt keeperens jobb. Gjennom intervjuene har jeg fått en bekreftelse på at jeg ikke er alene om disse erfaringene jeg har fått gjennom 20 år som fotballkeeper.

Samtidig har denne studien gitt meg en forståelse for at fotballen trenger keeperen som han er. Hva hadde fotballen vært uten denne særegne rollen som stort sett oppholder seg på en fjerdedel av fotballbanen? Fotballen er kanskje avhengig av å ha en ”Dark Knight” som kan gjøre de utroligste ting, i både positiv og negativ forstand. Det ligger i keeperens habitus å være slik den er da rollen former personen som trer på seg keeperehanskene og personen som tar på seg keeperehanskene må finne seg i at keeperrollen har lite fysisk og sosial kapital i det sosiale rommet og feltet. Slik har det alltid vært og dette kaller vi for et doxa.

Ferdighetskravene er så annerledes enn for utespilleren at keeperen i store deler av en treningsuke er isolert fra de andre på laget og sammen med personlig trener. Da er det kanskje ikke så rart at rollen ikke klarer å tilegne seg tilstrekkelig kapital. Keeperen erfarer derfor å bli stigmatisert, og i enkelte tilfeller også gjort litt narr av.

Noen interessante funn i oppgaven er blant annet at alle de profesjonelle keeperne var utspillere eller delvis utspillere frem til de var mellom 14-16 år. Dette tyder på at det kan være hensiktsmessig for en keeper å spille på banen relativt lenge fordi du utvikler essensielle ferdigheter du trenger for å ta det siste steget. Det kan i den sammenheng tenkes at det er utfordrende å utvikle disse ferdighetene gjennom isolert keepertrening og kampsituasjon.

Et annet interessant funn er at seks av åtte informanter har hatt foreldre som har vært keepere, det kan da tenkes at de har blitt keepere på bakgrunn av familiært miljø.

Noe som overasket meg i denne studien var informantenes genuine interesse for å fortelle sine historier. Og hvor mye samsvar det var mellom dem, og da spesielt likhetene mellom topp- og breddekeepere. Enkelte ulikheter forekommer, men ulikhetene handler først og fremst om

hvordan breddeutøverne ofte fokuserer på hvordan det er å være keeper i et lag og hvordan de ser på seg selv som en svært viktig lagspiller, mens toppkeeperne i større grad fokuserer på seg selv. Det er kanskje ikke helt unaturlig da toppkeeperne har dette som levebrød og enkelte av dem har også byttet klubb oftere. Dette kan potensielt føre til en lavere grad av lagfølelse.

Mye av utfordringen rundt den manglende respekten som mange keepere opplever, handler om forventningene i feltets struktur. Mange fotballfagkyndige har ikke nok kompetanse på keeperfaget og som en konsekvens av dette, møtes keepere ofte med mye disrespekt, fordi det stilles urealistiske forventinger til hva de skal utføre. Men ifølge informantene er feltets struktur i endring og bare fremtiden vil vise om keeperrollen vil få den anerkjennelsen den fortjener.

6.1 Videre forskning

I arbeidet med denne studien har det flere ganger slått meg at det kunne vært interessant og fått en utespillers eller en hovedtreners perspektiv på keeperrollen da det ofte er utespillernes og hovedtreneres syn på keeperen som har motivert meg til å jobbe med dette temaet. Det kan tenkes at mange keepere er genuint opptatt av keepere og at det da blir en svakhet ved oppgaven å ikke ha med andre aktører fra fotballfeltet.

Under arbeidet med denne oppgaven har det slått meg at forståelsen av keeperen, og rollen keeperen har, egentlig er et spørsmål om hvilke maktforhold som råder i det sosiale feltet. Dette er et tema som absolutt kunne vært interessant for andre å dykke videre ned i, der også Bourdieus sosiologiske teori hadde kommet enda mer til sin rett.

7.0 Kilder

Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.

Adloff, F. Gerund, K. & Kaldewey, I. (2014). In *Revealing tacit knowledge: Embodiment and explication*. Berlin: Transcript Verlag.

Bourdieu, P. (1977). *Outline of a theory of practice*. Cambridge: University Press.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital in John C. Richardson *Handbook of theory and research for the sociology of education*. New York: Greenwood press.

Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax.

Bourdieu, P. (1999). *Meditasjoner*. Oslo: Pax.

Bourdieu, P. (2000). *Den maskuline dominans*. Oslo: Pax

Cox, M. (2017). *The Mixer: The story of premier league tactics, from route one to false nines*. London: Harper Collins Publishers

Dalland, O. (1993). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. (1. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Enerstvedt, V. (2007, 29. mars). To nye tabber av Myhre. (VG.no). Hentet fra [Http://www.vg.no/sport/football/artikkel.php?artid=170643](http://www.vg.no/sport/football/artikkel.php?artid=170643) (Lastet 07.07.2020)

Fangen, K. (2004). *Deltagende observasjon*. (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

FIFA. (2019). About FIFA. *History of the Laws of the Game - 1990-2000*. Hentet fra <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-laws/1990-2000.html> (Lastet 15.07.2020)

Grønmo, S. (2015). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk forlag.

Hellemsvik, K. (1999). *Refleksjoner omkring forskning, ballspill – forskning og valg*. Trondheim

Hytner, D. (2011). *Inside the wierd world of Arsenal`s new No1, Wojciech Szczesny*. (gaurdian.co.uk). Hentet fra <http://www.guardian.co.uk/fotball/2011/feb/04/arsenal-wojciech-szczesny>. (Lastet 02.06.2020)

Irish, O. (2008, 21. april) Top 10 insulting Jens Lehmann quotes. Hentet fra http://www.whoateallthepies.tv/arsenal/5332/top_10_insultin.html (Lastet 11.07.2020)

Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk forlag.

Johannesen, A. Tufte, P & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

Madsen, U. A. (2003) *Pædagogisk etnografi. – Forskning i det pædagogiske praksisfelt*. (1. utg.). Århus: Klim.

Malone, A. (2008). *Football Wit*. Chichester: Summersdale Publishers Ltd

Norges fotballforbund. (2003). *Ferdighetsutvikling for keepere*. Oslo: Akilles.

Kristiansen, E., Roberts, G. C. & Sisjord, M. K. (2011). Coping with negative media content: The experience of professional football goalkeepers. *International Journal of Sport and Exercise psychology*, 9(4), 295-307.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Lesjø, J. H. (2008). *Idrettssosiologi: Sportens ekspansjon i det moderne samfunn*. Oslo: Abstrakt forlag.

Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Premierleague.com (u.å). Premier League Player Stats. Hentet fra <https://www.premierleague.com/stats/top/players/touches> (Lastet 05.08.2020)

Prieur, A., Sestoft, C., Esmark, K., & Rosenlund, L. (2006). *Pierre Bourdieu: en intruduktion*. København: Reitzel.

Seaman, D. (2001). *My autobiography: Safe hands*. London: Orion House.

Shammas, V. (2015, 1. juni) En sosiologi av kjøtt og blod. *Salongen, Nett-tidsskrift for filosofi og idéhistorie* Hentet fra <http://www.salongen.no/en-sosiologi-av-kjott-og-blod/> (Lastet 16.06.2020)

Tjora, A. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Turner, J. (2015). *So you think you know all about football*. Chichester: Summersdale Publishers Ltd

Wadel, C. (1991). *Feltarbeid i egen kultur: En innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*. Flekkefjord: Seek A/S.

Welham, R.S. (2007). Care and feeding of a goalkeeper`s psyche. *Soccer Journal*.

Wilson, J. (2012). *The outsider. A history of the goalkeeper*. London: Orion.

Østerberg, D. (1995). *Innledning. I: Bourdieu, P. Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax.

Vedlegg 1: Samtykkeskjema

Den siste skanse

I dette prosjektet ønsker jeg å forstå fotballkeeperens rolle både på og utenfor banen. Jeg har en del erfaring og kunnskap om rollen fra før, da jeg har vært keeper på amatørnivå i 20 år. I løpet av denne perioden har jeg opplevd at det er mange myter og forventninger til meg som person og utøver, som jeg ikke kjenner meg igjen i. Derfor vil jeg intervju tre profesjonelle keeper og tre breddekeepere for å se om dette er noe de kjenner seg igjen i.

Hva inngår i deltakelse i prosjektet?

Svarene du gir vil forhåpentligvis bidra til økt forståelse og kunnskap om keeperrollen. Det vil i utgangspunktet ikke være noen sensitive spørsmål i dette intervjuet, men hvis intervjuobjektet er villig til å ikke være anonymisert i oppgaven kan det være hensiktsmessig for helhetsforståelsen.

Deltakelsen vil foregå gjennom strukturert kvalitative dybdeintervju og vil vare ca 60 minutter.

Anonymitet

Det vil ikke bli publisert direkte identifiserende opplysninger som navn, men ettersom miljøet er lite kan du kunne bli gjenkjent på bakgrunn av historier og kombinasjon av bakgrunnsopplysninger. Intervjuet gjennomføres ved hjelp av båndopptaker og forsker og forskers veileder vil være de eneste som har innsyn og tilgang til dette. Etter endt forskning vil opptakene bli slettet.

Denne mastergradsavhandlingen skal etter planen ferdigstilles i mai 2020. Ved prosjektslutt vil alle lydopptak slettes og øvrig data være anonymisert

Kandidat har rett til innsyn, retting, sletting, dataportabilitet og å klage til datatilsynet.

Jeg samtykker til å ha lest og forstått denne informasjonen. Sett kryss

Frivillig deltagelse

Det er frivillig å delta i intervjuet og du kan når som helst trekke deg om ønskelig. Samtidig er det viktig for meg å understreke at jeg setter veldig pris på at du velger å stille til intervju for å utvikle kunnskap og forståelse rundt denne problemstillingen. Det er også fullt mulig å trekke seg etter gjennomført intervju. Da vil all informasjon fra og om det aktuelle kandidaten slettes.

Annen Generell informasjon

- Opplysningene som innhentes skal brukes til en masteroppgave hvor formålet er å få større kunnskap og forståelse rundt keeperens rolle.
- Behandlingsansvarlig for oppgaven er Universitet i sørøst Norge.
- Det vil benyttes taleopptaker under de kvalitative intervjuene og eventuell sensitiv informasjon eller tredjepersoner vil utelukkes fra oppgaven om de ikke samtykker eksplisitt.

- Forsker vil være eneste person som har tilgang til intervjuene og disse vil slettes etter endt oppgave. Forskers veileder (Frode Telsest) vil ha tilgang til behandlet data, men ikke de ubehandlede intervjuene.
- All data er passord beskyttet og vil ikke være tilgjengelig for noen andre enn meg selv.
- Alle personopplysninger vil i utgangspunktet anonymiseres med unntak av eventuelt samtykke fra kandidat.
- Kandidat har rett til å klage til datatilsynet.

Kontaktinformasjon personvernombudet: personvernombud@usn.no

Forskers kontaktinformasjon

Navn: Andreas Hørgård Salvesen
Mobil: 46936420
Mail: Andreas.salvesen92@gmail.com

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Navn på prosjektdeltaker med blokkbokstaver)

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

☐

Vedlegg 2: Intervjuguide

Bakgrunn	<ul style="list-style-type: none">- Kan du fortelle litt om deg selv?
Keeperrollen	<ul style="list-style-type: none">- Kan du fortelle litt om deg selv som keeper?- Kan du fortelle litt om hvordan du ble keeper?- Var det et valg du tok selv?- Det som er spesielt med det å være idrettsutøver er at du velger idrett, gren og rolle som barn. Når du er myndig og 18 år er det vanskelig å bytte idrett og å bytte posisjon. Er det noen ganger slik at du skulle ønske du var utespiller?- Føler du deg av og til som en individuell idrettsutøver?- Hva er det først og fremst som gjør det verdt det, å være keeper?- Hva er det beste med å være fotballkeeper?- Hva er det verste med å være fotballkeeper?- Har du noe spesielt minne fra din barndom som gjorde at du interesserte deg for rollen?
Myter	<ul style="list-style-type: none">- Har du noen gang hørt at folk kaller fotballkeepere en egen rase? Hvis ja, hva kommer det av tror du?- Har du noen gang hørt at folk kaller keepere gale og rare, både på og utenfor banen. Hva kommer det av tror du?- En annen myte sier keepere blir keepere fordi de er blant de dårligste utespillerne da de er unge. Kjenner du deg igjen i dette?

Keepertreninger	<ul style="list-style-type: none"> - Er du mye involvert i øvelser sammen med utespillerne på feltet? - Føler du deg i like stor grad som utespillerne som en del av gruppa? - Opplever du at du må trene mere for å holde deg i form da du tidvis blir mere stillestående enn utespillerne?
Keeperteamet	<ul style="list-style-type: none"> - De fleste keepere opplever å være andrekeeper i løpet av karrieren. Hvordan er det å kun kjempe om en posisjon? - Hvordan er det å prøve å bidra til at konkurrenten din skal gjøre det så bra som mulig, samtidig som at du ønsker å være i hans sko.
Garderoben	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan er det å være fotballkeeper i garderoben?
Medgang/Motgang	<ul style="list-style-type: none"> - Hva er det beste du kan oppleve på fotballbanen? - Hva er den beste enkeltopplevelsen du har hatt på banen? - Hva er det verste du kan oppleve på fotballbanen? - Hva er den verste enkeltopplevelsen du har hatt på fotballbanen? - Har du noen gang opplevd noen ubehagelige situasjoner i hverdagen knyttet til fotball (type hets, verbale eller fysiske angrep)? - Har familien din noen gang opplevd noe ubehagelig på grunn av dine prestasjoner? - Hvordan håndterer du motgang? <p>Mentalitet: Opplever du at keepere er hardere i hodet enn utspillere</p>

Tillegg	- Er det noe du mener jeg burde ha med som er nyttig eller interessant for å gjøre oppgaven bedre?
----------------	--